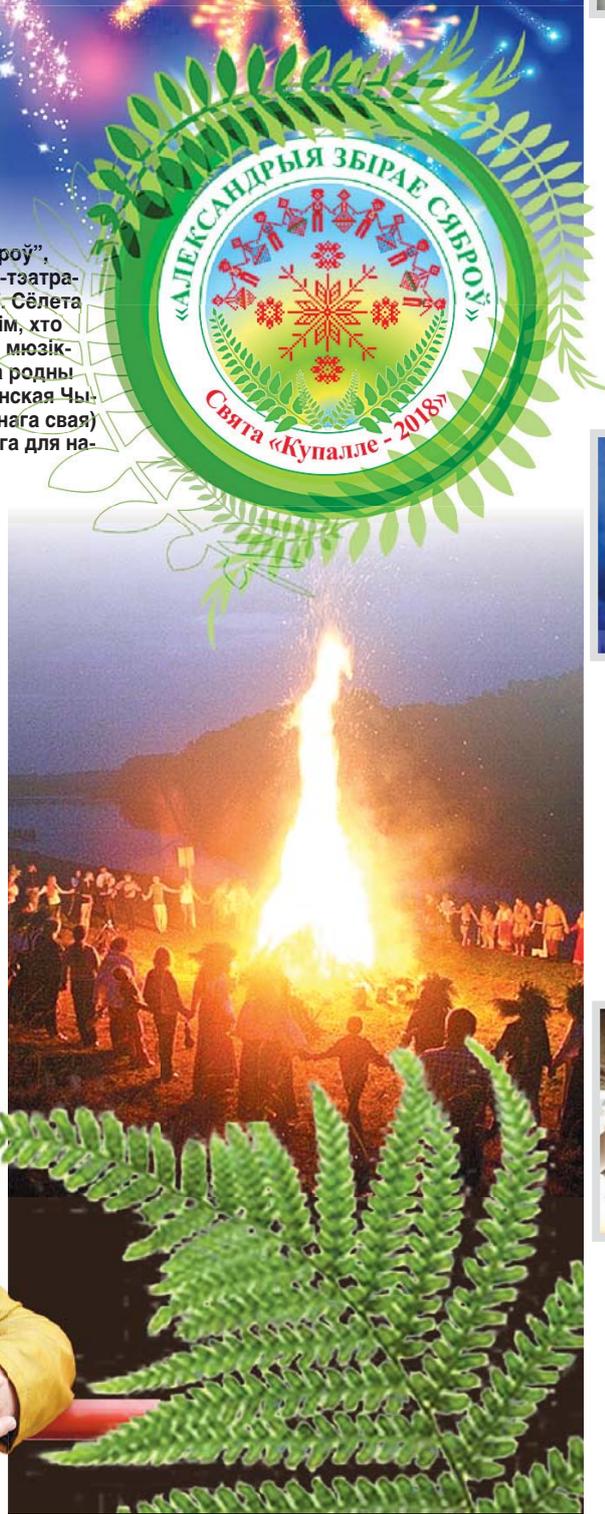

Пра малую радзіму — у фармаце ЛЮБОВІ

Цвіком праграмы фесту «Александрыя збірае сяброў», які распачаўся сёння, традыцыйна стане музычна-тэатральнае прадстаўленне, якое рыхтуе тэлеканал АНТ. Сёлета яно мае назву «Малая радзіма» і прысвячаецца ўсім, хто не згубіў з ёю душэўныя повязі. Як кажа рэжысёр мюзікала Максім СОКАЛ, менавіта ўласныя ўспаміны пра родны куток (што праўда, гэта не малютоккая вёсачка, а мінская Чыжоўка ў Мінску, але малая радзіма, вядома, у кожнага свая) дапамаглі яму ў стварэнні новага — і даволі рэдкага для нашых краёў — эстраднага твора буйной формы.

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ / Фота Сяргея ЖДАНОВІЧА

Як адзначыла дырэктар дырэкцыі спецыяльных праектаў АНТ Ксенія Бахарава, тэму для спектакля падказаў, уласна, Год малой радзімы, аб'яўлены сёлета. — І ў нас атрымалася душэўнае, шчырае і настальгічнае прадстаўленне з перасоўваннямі ў прасторы і часе, — па магчымасці ўнікаючы спойлераў, апісвае яна фармат пастаноўкі. — У цэнтры гісторыі — зорка эстрады, якая «выбілася ў людзі» і саромеецца сваіх каранёў. Аднак збегам абставін артыст трапляе на адну невялічкую чыгуначную станцыю, сустракае там яе начальніка і разам з ім узнаўляе свае мінулае, перасоўваючыся ў прасторы і часе. Успаміны галоўнага героя ілюструюцца музычнымі нумарамі: гэта сустрэча з першым каханнем, сябрамі дзяцінства, першыя крокі ў прафесіі... У выніку вандроўкі ў сваё юнацтва артыст вырашае застацца на малой радзіме. Мы звяртаемся да глядачоў з пасылам памятаць пра родны дом і быць там часцей.

ПАЧЫНАЮЧЫ З ГЭТАГА НУМАРА, ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" МОЖНА НАБЫЦЬ У КІЁСКАХ "БЕЛСАЮЗДРУКУ" МАГІЛЁВА.

Тэма

СТАНЦУЕМ БУДУЧЫНЮ

На старонках «К» выкладчыкі і выпускнікі творчых ВНУ краіны разважаюць пра тое, навошта і як атрымаць дыплом сцэнографа, аніматара, мастака ці балетмайстра сучаснага танца.

ст. 2,4 — 5, 6 — 7

Art-блог

СИМФАНІЧНАЯ АЭРОБІКА Ў ГОНАР КУПАЛЫ

«Жыццё і смерць Янкі Купалы» — «К» адной з першых паглядзела прэм'еру ў музычным тэатры.

ст. 8 — 9

Prof-партфолія

«ЖЫЛІЦКІ ВЕРСАЛЬ» У ВАЛІЗЦЫ

Супрацоўнікі Жыліцкай сельскай бібліятэкі склалі летапіс роднай вёскі і выдалі самаробную кнігу пра гэта. «К» пазнаёмілася з аўтарамі.

ст. 12

Афіцыйна

Браты не на словах

3 5 па 10 ліпеня ў Беларусі праходзяць Дні культуры Украіны.

Ганна ШАРКО / Фота аўтара

У нашу краіну прыехала дэлегацыя складам больш за 350 чалавек — пераважна артысты, якія падрыхтавалі асабліваю праграму для беларускіх глядачоў. Так, 5 ліпеня Дні культуры распачаліся з урачыстага канцэрта ў Палацы Рэспублікі. У Беларусі завіталі Нацыянальны заслужаны акадэмічны ансамбль танца Украіны імя Паўла Вірсага, Іва Бобул, Ленара Асманова, Злата Агневіч, групы LUIKU і “Гетман”, а таксама Алег Віннік і Ціна Караль.

— Плянка сёлета гэта свята заяўлена вельмі высокая і ўсе астатнія мерапрыемствы будуць ёй адпавядаць, — адзначыў міністр культуры Рэспублікі Беларусь Юрый Бондар. — Я вельмі рады, што ў гэтым годзе мы зможам маш-

табна правесці Дні культуры Украіны не толькі ў Мінску, але і ў Гомелі. Налета запланаваны наш адказны візіт у Кіеў.

— Мне здаецца, што вы ўжо засумавалі па ўкраінскай культуры — сапраўднай, акадэмічнай, сучаснай — таму мы маем магчымасць падарыць беларусам добры настрой, радасць, нават лёгкую настальгію па тым часе, калі мы адчувалі сябе сябрамі, братамі не на словах, а на самой справе, — дадае дзяржаўны сакратар Міністэрства культуры Украіны Расціслаў Карандзееў. — Наша галоўная мэта — метадамі культурнай дыпламатыі зрабіць усё магчымае для таго, каб беларускі глядач адкрыў сваё сэрца для Украіны, можа быць, палюбіў яе яшчэ больш. Дні культуры Украіны ў

Беларусі працягнуцца ў агра-гарадку Александрыя 7 — 8 ліпеня, дзе арганізавана спецыяльная пляцоўка для ўкраінскіх майстроў народнай творчасці (будуць прадстаўлены кавальская і ганчарная справы, кабзары, керамісты, бандурысты, мастакі па дрэве і іншыя). 8 ліпеня можна яшчэ і далучыцца да паказу коннага тэатралізаванага шоу “Кіеўская Русь” і наведаць вялікі канцэрт з удзелам вышэй згаданых артыстаў (сцэну для выступоўцаў — 44 метры шырынёй — спецыяльна везлі з Украіны). Завершыцца міжнародная культурная акцыя яшчэ адным канцэртам у Гомельскім абласным грамадска-культурным цэнтры 10 ліпеня.

Ляцець, нічога не баючыся

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ / Фота аўтара

На сустрэчы прысутнічалі рэктары і выпускнікі ВНУ, а таксама шэраг запрошаных гасцей.

— Беларусь здолела захаваць унікальную сістэму мастацкай адукацыі — у нас функцыянуюць дзіцячыя музычныя і школы мастацтваў, каледжы, цудоўныя творчыя ВНУ, — адзначыў напачатку сустрэчы Юрый Бондар. — Вялома, значная роля ў падтрымцы малых людзей адводзіцца спецыяльнаму фонду Прэзідэнта краіны па падтрымцы таленавітай моладзі. Яго лаўрэатамі з 1996 года, нагадаю, сталі амаль чатыры з паловай тысячы чалавек.

На думку міністра, у эпоху глабалізацыі, многія народы знаходзяцца пад пагрозай страты нацыянальнай ідэнтычнасці. “Таму задача культуры самабытнасць беларускага народа захоўваць, прыналежаць і перадаваць нашчадкам, — падкрэсліў Юрый Бондар. — Уклад у гэты працэс можа зрабіць кожны грамадзянін Беларусі, у тым ліку і вы — таленавітыя выпускнікі ўстаноў вышэйшай адукацыі ў сферы культуры.”

А яшчэ міністр нагадаў выпускнікам, што на сферу культуры ў Беларусі выдаткоўваецца 0,4 працэнты ўнутранага валавага прадукту, у рамках Дзяржпраграмы “Культура Беларусі” на 2016 — 2020 гады ладзіцца вялікая колькасць знакавых мерапрыемстваў, у тым ліку і з удзелам беларусаў замежа, рэстаўруюцца шматлікія аб’екты гісторыка-культурнай спадчыны,

а таленавітыя выпускнікі маюць рэальную магчымасць займаць кіруючыя пасады ва ўстановах культуры Беларусі. У якасці прыкладу Юрый Бондар згадаў цяперашняга дырэктара Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь Паўла Сапоўку, выпускніка БДУ-КіМ, які таксама прысутнічаў на мерапрыемстве.

Рэктар Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, член Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, старшыня савета спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі Кацярына Дулава пажадала выпускнікам творчага палёту і радасці дасягнення мэт. “Не забывайце пра тое, што ў ВНУ вы атрымалі фундамент, а далей — ляціце па жыцці, нічога не баючыся!” — сказала Кацярына Дулава.

У ходзе сустрэчы Юрый Бондар адказаў і на пытанні выпускнікоў. Напрыклад, што ён параіў паглядзець у Беларусі замежнаму турысту. Кіраўнік ведамства сказаў, што, мабыць, у першую чаргу варта звярнуць увагу іншаземца на помнікі, якія знаходзяцца на тэрыторыі нашай краіны і ўнесены ў Спіс сусветнай культурнай спадчыны UNESCO.

Напрыканцы сустрэчы міністр культуры яшчэ раз павіншаваў малых людзей з атрыманнем дыпламаў і пажадаў імі добрага жыццёвага шляху — як творчага, так і асабістага. У сваю чаргу, былыя студэнты падзякавалі міністру культуры за якасную адукацыю, якую яны атрымалі ў сценах сваіх alma mater, а таксама ўручылі Юрыю Бондару памятны падарунак і кветкі.

30 чэрвеня ў Беларускім дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны адбылася сустрэча міністра культуры Рэспублікі Беларусь Юрыя Бондара з сёлетнімі выпускнікамі ўстаноў вышэйшай адукацыі ў сферы культуры. Мерапрыемства прайшло напярэдадні Рэспубліканскага балу з удзелам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнкі.

Газета **КУЛЬТУРА** ШТОТДЕННАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) Выдаецца з кастрычніка 1991 года.
Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйнае пасведчэнне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.
Галоўны рэдактар — Ілья Васільевіч СВІРЫН; намеснік галоўнага рэдактара — Вераніка МОЛАКАВА; адказны сакратар — Юры КАРПЕНКА; рэдактары аддзелаў: Назар БУНЦЭВІЧ, Яўген РАПІН; аглядальнікі рэдакцыі: Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ, Настася ПАНКРАТАВА, Геннадзь СІВОХІН, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ; спецыяльныя карэспандэнты: Пётр ВАСІЛЕУСКІ, Алег КЛІМАУ; карэспандэнт — Ганна ШАРКО; фотакарэспандэнт — Сяргей ЖДАНОВІЧ; мастацкі рэдактар — Наталія ОБАД; карэктар — Таццяна ПАШЭНЬКА.
Сайт: www.kimpress.by. E-mail: kultura@ut.by. Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, ч.4. Тэлефоны: (017) 286 07 97, (017) 334 57 23. Тэлефон-факс: (017) 334 57 41. Рэкламны адрас: тэл. (017) 286 07 97, 334 57 41.
Выдавец — Рэдакцыйна-выдавчкая ўстанова “КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА”.
Дырэктар — СЛАБОДЗІН Ірына Аляксееўна; першы намеснік дырэктара — КРУШЫНСКАЯ Людміла Аляксееўна. Прыёмная: (017) 334 57 41. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, Чвэрты паверх. Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35.
Аўтары допісаў павядомляюць прозвішча, поўнасна імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас. Аўтарскія рупліцы не рэзюмуюцца і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары няюць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.
*Матэрыялы на правах рэкламы.
© “Культура”, 2018. Наклад 3 806. Індэксы 63875, 638752. Рознічны кошт — па дамоўленасці.
Падысана ў друку 06.07.2018 у 20.20. Замова 471. Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства “Выдавецтва “Беларускі Дом друку”. ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. Пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

Гран-пры атрымаў Пясняр!

Напрыканцы чэрвеня ў Душанбэ адбыўся XV Міжнародны конкурс “Мастацтва кнігі” дзяржаў-удзельніц Садружнасці Незалежных Дзяржаў. Беларускія выдавецтвы атрымалі 11 узнагарод

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Свае лепшыя кнігі ў сталіцы Таджыкістана прадставілі “Мастацкая літаратура”, “Беларуская энцыклапедыя імя Петруся Броўкі”, “Беларусь”, “Вышэйшая школа” і іншыя айчыныя выдавецтвы. Агулам у конкурсе ўдзельнічала 107 выданняў з 6 краін СНД: Беларусі, Казахстана, Таджыкістана, Расіі, Кыргызстана і Туркменістана.

Як вядома, беларускія кнігі неаднаразова станавіліся пераможцамі гэтага прэстыжнага конкурсу. Так было і сёлета: айчыныя выдавецтвы атрымалі ажно 11 узнагарод у розных намінацыях. Асабліва прыемна, што Гран-пры конкурсу было прысуджана выдавецтву “Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі” за анталогію аднаго верша Янкі Купалы “А хто там ідзе?” на мовах свету.

Названая кніга выйшла па заказе і пры фінансавай падтрымцы Міністэрства інфармацыі краіны. Укладальнікамі сталі доктар філалагічных навук Вячаслаў Рагойша і дырэктар Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы Алена Ляшковіч.

Гэты праект аб’яднаў пісьменнікаў, перакладчыкаў і людзей з розных кантынентаў, улюбёных у беларускую паэзію, — адзначыла Алена Ляшковіч. — У кнізе змешчаны нават пераклад верша на мову баскаў, зроблены спецыяльна для гэтага выдання пры падтрымцы беларусаў замежжа, якія сёння працягваюць у Іспанію.

Адкрывае кнігу факсімільнае верша “А хто там ідзе”, якое знаходзіцца ў фондах Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы. Таксама ў анталогіі змешчаны дзясяткі рэпрадукцый карцін беларускіх мастакоў, якія звярталіся да жыцця і творчасці Пясняра.

Як адзначыў дырэктар выдавецтва “Беларуская энцыклапедыя імя Петруся Броўкі” Уладзімір Андрэевіч, усе кнігі-пераможцы конкурсу плануецца прэзентаваць у верасні ў Іванава на юбілейным, дваццаць пятым Дні беларускага пісьменства.

К

Пра малую радзіму — у фармаце ЛЮБОВІ

(Заканчэнне.

Пачатак на старонцы 1.

У пастаноўцы задзейнічаны вядомыя артысты: галоўную ролю пыхлівай зоркі выконвае Анаоль Голуб, начальніка вакзала — Уладзімір Варанкоў. Таксама ў спектаклі бяруць удзел Вольга Няфёдава і Алена Дуброўская.

За музычную частку адказваюць Сяргей Графімаў і гурт “Блестящие” з Расіі, Мікалай Гнацюк і Таісія Павалій з Украіны, ВІА “Синяя птуца”. У галакандэры, у якім сёлета прымае ўдзел найбольшая колькасць артыстаў у параўнанні з папярэднімі пастаноўкамі, выступіць Анаоль Голубенка, Алена Ланская, Анастасія Ціхановіч, Тэа і Вольга Рыжыкава, Ядвіга Паплаўская. А таксама да свята далучыцца народны хор вэтэранаў вайны і працы “Мост пакаленняў” з Оршы.

— Мяне хор уразіў сваёй дысцыплінаванасцю і прафесіяналізмам, — адзначыў рэжысёр пастаноўкі Максім Сокал. — Прычым у яго складзе — артысты самых розных узростаў: ад сталых мужчын, якія паспелі пабачыць жыццё, да юных дзяўчат. Але калектыв утварае адно цэлае і выступае вельмі эмацыйна, душэўна.

Для Максіма Сокала, які скончыў Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў і ўжо паспеў папрацаваць у розных праектах на ўкраінскім і беларускім тэлебачанні, “Малая радзіма” — не першы досвед такой працы. Яго папярэднія пастаноўкі — музычна-тэатральныя спектаклі “Папараць-кветка” і “Купальская казка”, якія дэманстраваліся на АНТ, — прыйшліся да спадабы многім.

— Аднак працаваць над “Малой радзімай” — асабліва асалода, — распавядае пра цяперашні праект Максім Сокал. — Бо гэта тэма кожнаму зразумелая. У кожнага чалавека ёсць месца, дзе ён вырас, дзе прайшло яго дзяцінства. Нават у жыхара сталіцы. У маім выпадку, малая радзіма — гэта раён Чыжоўка, а потым Шабаны. І калі я зязджаю туды — адразу захопліваюць успаміны. Гэта ўнутранае адчуванне роднага месца, падаецца, нам удалося перадаць.

Па яго словах, з вялікім энтузіязмам працуюць у спектаклі і акцёры:

— Яны прапаноўваюць мноства розных ідэй, літаральна “запальваюць” мяне сваім імпэтам. Амаль кожная рэпетыцыя праходзіць на душэўным уздыме.

Улічваючы, што рэжысёр ужо не аднойчы сустракаўся з гледачом у Александрый, чарговая прэ’мера мюзікала не падаецца яму цяжкім выпрабаваннем.

— Хваляванне, натуральна, ёсць, бо мы пакажам спектакль, які дасюль ніхто не бачыў, — прызнаецца Максім Сокал. — Але я люблю гледача Александрый — гэта надзвычай чулая і ўдзячная публіка. Люблю тую атмасферу, якая пануе на фестывалі. Да таго ж, вынайздзены намі фармат — сплёў лірычнага спектакля з эстрадным канцэртам — мне падаецца ўдалай формай, ненапружлівай, лёгкай, але ў той самы час з сэнсам. Я літаральна раствараюся ў маім новым праекце — і запрашаю ўсіх на прэм’еру!

Тыя, хто не патрапіць на прэм’еру мюзікала ў Александрый, 8 ліпеня змогуць паглядзець яго тэлеверсію на канале АНТ.

К

Ён быў настаўнікам мэтраў

Са Злучаных Штатаў Амерыкі прыйшла сумная навіна — у апошні дзень чэрвеня на 81-м годзе жыцця нас пакінуў Анаоль Занеўскі. Легендарны прадстаўнік “старой гвардыі” плакатыстаў, стваральнік кафедры графічнага дызайну Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, называць якога сваім настаўнікам лічаць за гонар многія сённяшнія мэтры.

Ён прыйшоў у Беларускі дзяржаўны тэатральна-мастацкі інстытут яшчэ ў сярэдзіне 1970-х гадоў. Да таго часу паспеў атрымаць вучоную ступень кандыдата архітэктуры, папрацаваць на кафедры архітэктуры Беларускага політэхнічнага інстытута. Дык чым жа быў абумоўлены такі піруэт у кар’еры?

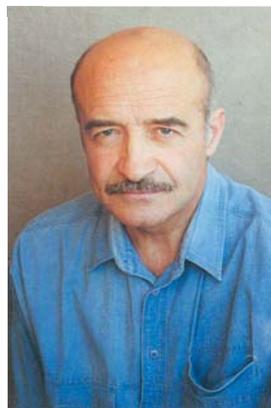
Справа ў тым, што Анаоль цэлы год стажыраваўся ў ВНУ Польшчы, сам чытаў лекцыі ва ўніверсітэтах Варшавы, Кракава, Уроцлава. Польшча ж у той час была адным з еўрапейскіх лідараў у дызайне плаката. Менавіта тая стажыроўка і натхніла Анатоля на ўласную творчасць

у гэтай галіне. Пазней ён нават стаў пераможцам міжнароднага конкурсу, стварыўшы вельмі цікавы плакат, які ўяўляў у сябе тэкст напісаны ад рукі біяграфіі самога аўтара — нібы аб’яўлены вобраз чалавека той эпохі.

У Беларускім тэатральна-мастацкім інстытуце Занеўскі спачатку працаваў у якасці дацэнта кафедры прамысловага мастацтва. Тады дызайнеры “аб’ёмнічкі” і дызайнеры-графікі вучыліся разам, а раздзяленне па спецыялізацыі адбывалася толькі на апошніх курсах. Але ўжо наспела неабходнасць іх дыферэнцыяцыі

з самага пачатку адукацыі, бо спецыяльнасці вельмі розныя па сваім характары. І менавіта Анаоль Занеўскі стаў ініцыятарам стварэння ў 1977 годзе новай кафедры, якая павінна была рыхтаваць дызайнераў, што спецыялізуюцца ў графічнай галіне. У духу таго часу, гэтая кафедра першапачаткова атрымала назву кафедры нагляднай агітцыі, выставы і рэкламы.

На пасадзе яе кіраўніка Анаоль Занеўскі заставаўся да 1986 года. За гэты час было падрыхтавана больш за сто выдатных спецыялістаў графічнага дызайну. Сярод іх — такіх вядомых не толькі ў нашай краіне, але і за яе межамі творцы, як Уладзімір Цэслер, Сяргей Войчанка, Андрэй Шалота. Менавіта ў гэты час беларускі плакат набыў асаблівы росквіт, выйшаўшы на міжнародную арэну — у чым ёсць несумненна заслуга і Анатоля Занеўскага. У сваёй педага-

гічнай рабоце ён працягваў сябе неардынарным выкладчыкам, які абуджаў у студэнтаў творчую думку, крэатыў. Умеў зацікавіць іх, скіраваў да нестандартнага шляху рашэння праблем.

У 1986 годзе Занеўскага запрасілі працаваць у Таджыкістан — для ўмацавання тамтэйшага дызайну. На новым месцы Анаоль таксама праявіў

сябе найлепшым чынам: плённа займаўся практнай работай, стварыў факультэт дызайну ў Таджыккім тэхналагічным універсітэце, узначыў рэспубліканскі Саюз дызайнераў.

Але калі распаўсюд Савецкі Саюз, Таджыкістан пачало ліхаманіць. Ратуючыся ад баявых дзеянняў, Занеўскі быў вымушаны выехаць у ЗША — да свайго сына, які там жыў ужо даволі даўно. Там Анаоль і заставаўся да канца свайго жыцця.

Кафедра ж, ля вытокаў якой стаяў Занеўскі і якая сёння называецца кафедрой графічнага дызайну, жыве і актыўна развіваецца, працягваючы традыцыі, закладзеныя некалі яе стваральнікам і першым загадчыкам. Яго памятаюць шматлікія вучні і калегі. І цяпер, калі Анаоль Занеўскі пайшоў з жыцця, іх сэрцы поўніць жаль і вялікі смутак.

Якаў ЛЕНСУ, загадчык кафедры тэорыі і гісторыі дызайну БДАМ

Кафедра харэаграфіі БДУКіМ існуе ўжо 40 гадоў. Сярод добрых традыцый, што на ёй склапіліся, — штогадовыя справаздачныя канцэрты ў розных сталічных залах, найперш на сцэне Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра. Нумароў сучаснай харэаграфіі, у тым ліку ў стылі contemporary, там заўжды было багата. Але ставілі іх звычайна тыя, хто навучаўся народнаму танцу, а паралельна — і сучаснаму. Тыя студэнты рэгулярна ўдзельнічалі (і перамагалі) у конкурсных праграмах найпрэстыжнага Міжнароднага фестывалю сучаснай харэаграфіі ў Віцебску, ездзілі на іншыя конкурсы, фестывалі, майстар-класы. Дый сама кафедра неаднаразова выступала ініцыятарам правядзення на базе ўніверсітэта майстар-класаў, выкарыстоўваючы кожную магчымасць прыезду ў нашу краіну вядучых замежных майстроў і плённа супрацоўнічаючы з амбасадарамі.

Нарэшце, намаганнямі загадчыцы кафедры Святланы Гуткоўскай у межах спецыяльнасці “харэаграфічнае мастацтва” адкрыўся асобны кірунак — “сучасны танец”. У яго актуальнасці для нашага нацыянальнага мастацтва і ўсёй краіны не трэба пераконваць. Але што ж мы ў выніку ўбачылі?

Разнастайныя нумары на выніковым канцэртзе адлюстравалі індывідуальнасці “шасці Я”, як назвалі сябе самі выпускнікі. Былі і філасофскія кампазіцыі, і з раматным чыслам, і на мя-

Станцуем будучыню?

У Беларускім дзяржаўным універсітэце культуры і мастацтваў упершыню выпушлі балетмайстраў сучаснага танца. Абарона іх творчых прац прайшла ў выглядзе публічнага канцэрта-спектакля PRO на сталічнай пляцоўцы ОК16 — па квітках і з поўным аншлагам. Прычым арганізацыйныя клопаты ўзяў на сябе магістрант іншай кафедры — менеджмента сацыякультурнай дзейнасці. Так што вынік можна назваць плёнам міждyscyплінарнага супрацоўніцтва.

Надзея БУНЦЭВІЧ / Фота Сяргея ЖДАНОВІЧА

Пластычны грим для "Фаўста" Лідзіі Малашэнкі.

жы з пластычным тэатрам, вельмі запатрабаваным сёння ва ўсім свеце, і з яркім нацыянальным адценнем — якое, зразумела, выяўляецца не толькі праз фальк. Але гэтая размаітасць мела адзін пункт адліку: ва ўсіх нумарах і іх назвах у той ці іншай ступені абыгрывалася PRO, ажно да гольні слоў (“PROваленок”), што надала праекту цэласнасць.

Цікавы падбор музыкі

прывёў да стварэння сапраўднай фонасферы. У аснову былі пакладзены не эстрадныя песні, да якіх робіцца “паданцоўка”, а сумесі музыкаў аўтарскага авангарду (кшталту фрагментаў твораў Софіі Губайдулінай) з электронікай і гукамі прыроды. Азначу таксама ўдалую работу з відэа, добрае абжыванне сцэнічнай прасторы (кульмінацыйны нумар “про Kargus” Валерыі Ле стала ўзыходжан-

не па змешчанай на пляцоўцы лясвіцы).

Вядома, не ўсё было ідэальным: дзесяці не хапала мастацкай завершанасці, два нумары нечакана сышлі ў бліzkую моладзі дыскатку. Але ўражвала ўжо само імкненне да пошуку як сваіх тэм, так і іх вырашэння. Бо адлюстраваліся не толькі каханне ці супрацьстаўленне героя і нагоўту, але і, да прыкладу, касмічнасць

светабудовы, рух як жыццё і прыгажосць. Узрадавала, што ў некаторых нумарах нават прысутнічала ўласная лексіка — як форма і змест твора. Запомніліся складаныя “пластычна-геаметрычныя” фігуры кампазіцыі “Pro Свет” Яўгена Свіранкі, фінальныя сляпенне трох дзвячох фігур у “Альмары” Алены Падольскай.

Харэаграфічны вечар быў працягнуты выставай жывапісу, дзе асабліва прыцягальнымі аказаліся палотны, найпрост звязаныя з балетна-танцавальнай тэмай і вырашаныя з гумарам, фантазіяй, спасылкамі да іншых мастацкіх з’яваў — ад барочнага музычнага тэатра да галівудскіх мультыкаў. Шкада толькі, што амаль усе працы такога роду засталіся без подпісаў: ні назвы, ні прозвішча аўтара. Дый харэаграфічным нумарам не пашкодзілі б праграмы, бо аднаго экзэмпляра, змешчанага на ўваходзе ў паўзмрок, было замала. Магчыма, усе гэтыя дробязі можна паправіць пры далейшых паказах. Але ці адпавядае гэта будучыню? Якія ўвогуле перспектывы чакаюць цяперашніх выпускнікоў?

— Нягледзячы на тое, што яны раз’едуцца хто куды, — адказала кіраўнік курса Святлана Гуткоўская, якая выступіла аўтарам ідэі гэтага праекта, — мы маглі б паўтарыць вечарыну. Бо нумары ставіліся ў асноўным на студэнтаў першага — трэцяга курсаў, якія будуць працягваць навучанне. Разам з удзельнікамі мы аб’ехалі некалькі розных пляцовак, шукаючы тую, якая найбольш пасавала б задуме. Вельмі дапамог

Аляксандр Кулінковіч, які сёлета заканчвае магістратуру як менеджар сацыякультурнай дзейнасці. Ён леташні выпускнік нашай кафедры, таму выдатна ведае харэаграфію. Ідэальны варыянт! Што ж да лёсу выпускнікоў-балетмайстраў, дык у яны атрымалі размеркаванне па спецыяльнасці. Хтосьці, вядома, працягне вучобу, астатнія ж залежыць ад іх саміх.

— Для выпускнікоў гэта сапраўдны прарыў, — падзялілі ўражаннямі старшыня Дзяржаўнай камісіі, заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь, загадчыца балетнай трупы нашага Вялікага тэатра Таццяна Шамавец. — Асабліва калі ўлічваць, што яны навучаліся ўсяго чатыры гады. Гэты від танца вельмі складаны і патрабуе не меншага таленту, чым акадэмічны балет. Асабіста для мяне надзвычай важнае напам’яненне кожнага руху сэнсам, іначай убачанае забываецца. Але галоўнае пытанне пасля цыперашняга паказу — што будзе далей?

Сапраўды, пытанне больш чым актуальнае. Бо на сёння, нягледзячы на шматлікія пастаноўкі ў галіне сучаснай харэаграфіі, праблема падрыхтоўкі прафесійных кадраў, якія будуць годна працаваць у гэтай сферы, яшчэ не вырашана. Балетмайстар — прафесія для адзінак. Смешна думаць, што за чатыры гады можна з кожнага студэнта ўзрасіць майстра. Але першыя крокі да гэтага рабіць трэба. І чым больш будзе выпускшца спецыялістаў, якія не кінуць сваю прафесію і будуць працаваць, у тым ліку, з аматарскімі калектывамі, тым

На абароне дыпламаў мастакоў тэатра я ўпершыню пазайздросціла выпускнікам: настолькі яркава было бачна, што шэсць гадоў навучання ў майстэрні Барыса Герлавана на кафедры манументальна-дэкаратыўнага мастацтва факультэта Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў прайшло надзвычай насычана і плённа для будучай прафесіі. Як вынік — уся пяцёрка дыпломнікаў да выпуску займела значны спіс працаў у прафесійных тэатрах краіны і замежжа.

Настасся ПАНКРАТАВА / Фота аўтара

Колькі б ні імкнуліся ўніфікаваць адукацыю, час цяжымольна даводзіць: сапраўдны вынік можа быць толькі там, дзе выкладаюць асобы. Народны мастак Беларусі, заслужаны дзеяч мастацтваў, прафесар Барыс Герлаван стварыў сапраўдную школу, выпускаячы раз на шэсць гадоў прафесіяналаў, якія не толькі віртуозна валодаюць інструментам, але і становіцца дасведчанымі, глыбока зануранымі ў тэатральную спецыфіку людзьмі. Практык, якому нічога нікому не трэба даказваць — бо гісторыя росквіту Купалаўскага тэатра звязана ў тым ліку і з яго гаваркай сцэнаграфіяў — ва

аўдыторыях дзеліцца з моладзю самым каштоўным: асабістымі напрацоўкамі, сакрэтамі і прафесійнымі адкрыццямі.

Шыкоўным дасягненнем садзейнічае і малакамплектнасць навуцальных груп: кірунак “Жывапіс (тэатральна-дэкаратыўны)” прымаюць усяго шэсць чалавек — значыць, у выкладчыкаў ёсць магчымасць кожнаму са студэнтаў надаць увагу, знайсці асабісты падыход, дапамагчы раскрыцца творчаму індывідууму.

Апошнія дзесяцігоддзі ў тэатры айнавалі вышэйшай адукацыі вядомыя групы: не пайшла ўслед за моднай хваляй, а захавала прыныцц персанальнасці, неабходны для падрыхтоўкі спецыялістаў творчых прафесій.

Выхаванцы Герлавана

Барыс Герлаван

Па словах прафесара Уладзіміра Зінкевіча, калегі з замежных творчых ВНУ зазначаюць слушнасць падрыхтоўкі будучых сцэнаграфіаў менавіта на кафедры манументальна-дэкаратыўнага мастацтва. Загадчык кафедры тлумачыць: мастакі тэатра працуюць са складаным пластычным вобразам, які ўплывае не толькі на сцэну, але і на фарміраванне ўсёй прасторы. Беларуска адукацыя ўнікальна яшчэ і тым, што на курсе Герлавана акрамя, уласна, сцэнаграфіі, паўнаватрасна вывучаюць пластычны грим (на абароне дыпломніку Ліцзію Мала-

шэнка нават назвалі адной з лепшых сучасных гримёраў, бо яна дасканала засвоіла гэтую запатрабаваную ў свеце, але не так шырока ўжывальную ў нас навуку), канструяванне касцюмаў, выраб бутафорыі — тое, што ў заходніх акадэміях мастацтваў звычайна прапануюць на чатырох розных спецыяльнасцях.

Дзяржаўная камісія на чале з заслужаным дзеячам мастацтваў Рэспублікі Беларусь Васілём Сумаравым адзначала і высокі ўзровень жывапіснай тэхнікі кожнага з дыпломных праектаў, дакладнае каларыстычнае

Сяргей Ашуха прэзентуе сумесную з Кацярынай Шымановіч работу “Маленькі Мук”.

вырашэнне. Па словах загадчыка кафедры малюнка, народнага мастака Беларусі Уладзіміра Тоўсцка, некаторыя з эскізаў — самастойныя творы, гатовыя да экспана-

вання на любой еўрапейскай выставе. Дзякуючы такой выдатнай мастацкай падрыхтоўцы, выпускнікі Крысціна Баранав ужо добра вядома не толькі як моцны сцэног-

больш спрыяльна ўмовы ўласці стварыць у краіне для развіцця сучаснай харэаграфіі.

“ХАЦЕЛАСЯ ЧАГОСЬЦІ НОВАГА!”

— Навучанне сучаснай харэаграфіі паспрыяла раскрыццю маёй асобы, — гаворыць выпускніца БДУКіМ Крысціна Пушкарва, якая таксама атрымала кваліфікацыю балетмайстра сучаснага танца. — Дагэтуль я скончыла народнае аддзяленне Віцебскага каледжа мастацтваў. Паступаючы ва ўніверсітэт культуры, шукала штосьці новае — звязанае з атрыманай спецыяльнасцю, але сумежнае. Так, як гэта робіцца ў Еўропе, калі вывэйшыя адукцыя часта атрымліваецца па сумежных напрамку. Разумела, што балетны танец — дакладна не маё. Эстрадны? Пэўна, цікава, але не тое, чым я хачела б займацца ў далейшым. Спыніла выбар на сучасным танцы — і не памыллася. Шчыра кажучы, на момант паступлення, як і некаторыя іншыя, я не зусім уяўляла сабе, чым мы будзем займацца. Але хачелася чагосьці новага! Нейкага эксперыменту, адкрыццяў. Усё гэта я і знайшла. Так што з выбарам не памыллася.

Усведамленне таго, што ж такое насамрэч сучасная харэаграфія, прыходзіла ўсе чатыры гады навучання. Бо гэта было яшчэ і адкрыццё мяне самой — маёй асобы, яе новых рысаў, якасціў, уласціваццяў. Так, нас навучалі новым тэхнікам, укладалі неабходны аб’ём ведаў, навучалі, умянялі. Мы наву-

чыліся імправізаваць, добра адчуваць сваё цела. Але паралельна ішла ўласная праца, якая тычылася ўнутранай сутнасці, нават, калі хочаце, жыццёвай філасофіі. Без гэтага ў сучасным мастацтве — нікуды! Любая тэхніка — гэта магчымасць адэкватна, на добрай мастацкай мове выкласці нейкую ідэю. Калі ж апошняя няма — не будзе і нічога астатняга.

Мая дыпломная кампазіцыя, якую я паставіла на студэнтаў першага курса народнага аддзялення, называлася “PROцесс”: яна была пра сам працэс творчасці і паразуменне паміж мастаком і атачэннем. Тое, як першакурснікі зашкваліся працай — а яны літаральна жылі ёй — далало мне ўтэўненасці. Дагэтуль я працавала з дзецьмі ўзорнага калектыву “Пралесачка” — і бачыла ў іх іхніх бацьках тую ж зацікаўленасць. Бо сучасная харэаграфія (ціпер я ведаю гэта дакладна) папраўдзе адкрывае новыя далягяды.

Размеркаванне я атрымала ў тую ж “Пралесачку” — і вельмі задаволена. Але, магчыма, буду паступаць у магістратуру: пакуль яшчэ на ростанях, прадумваю свае далейшыя крокі. Сучасная харэаграфія дае вялікі перспектывы.

ЛЯМПА, ГУМАР І КАРЫСЦЬ

— Танцаваць я любіла з дзяцінства, — распавядае выпускніца БДУКіМ Алена Падольская, стаўшы дыпламаваным балетмайстрам сучаснага танца. — Калі заканчвала наш харэаграфічны каледж, пачала шукаць, дзе ж

вучыцца далей. Раптам даведлася, што будзе першы набор на сучасны танец, і адразу зразумела: гэта мой шанс! Такая харэаграфія, на жаль, у нас пакуль не настолькі развіта, як у Еўропе ці Азіі. Але перспектывы ў яе — вялізныя. І развіваць яе ў краіне неабходна. Мы часта ўсім курсам разважалі: што будзем рабіць далей, што зможам прывесці ў нашу культуру? Бо хочацца ж быць карыснымі.

Выкладчыкі ў нас былі цудоўныя. Той жа Мікалай Міхайлаў вучыўся ў Францыі, запрашаў да нас танцоўшчыкаў з Польшчы, Латвіі, каб яны праводзілі майстар-класы. За час навучання я паспела паўдзельнічаць у Міжнародным фестывалі сучаснай харэаграфіі ў Віцебску. Нумар “Альмара”, што ў перакладзе з арабскай азначае “Жанчыны”, нарадзіўся пасля таго, як мой хлопці-сірыец папрасіў мяне паставіць штосьці для дзяцей — яго суцэйчыннікаў, якія страцілі бацькоў і прыхалі ў наш лагер “Зубраня” на аздаравленне. Дзеці зусім не ўмелі танчыць, але адразу захапіліся, і ў нас атрымаўся арабскі танец. А мяне ўсё гэта натхніла на кампазіцыю пра арабскіх жанчын, якую я паказвала потым у Віцебску і на дзяржаўным іспыце. Другі дыпломны нумар — уласнае сола з лямпаў — я з гумарам назвала “PROваленок”.

Цвёрда вырашыла: буду паступаць у магістратуру. А далей? Хочацца стаць! Буду развіваць сябе менавіта як балетмайстра.

К

Утрымацца цяжка, сысці немагчыма

12 ліпеня ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў на факультэце экранных мастацтваў распачынаецца набор на курс рэжысёраў-аніматараў. Весці яго будуць два знаныя беларускіх майстра: Міхаіл Тумеля і Аляксандр Ленкін. Напярэдадні прыёму дакументаў “К” пагутарыла з Міхаілам ТУМЕЛЯМ, для якога будучы курс стане ўжо трэцім у педагогічнай практыцы, і высветліла, што чакае новых студэнтаў.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

СПАЧАТКУ СКЛАДАНА, А ПОТЫМ — НЕ АДАРВАЦЦА.

— Самы першы набор аніматараў у Акадэмію быў яшчэ ў 1990-я — пад кіраўніцтвам Ігара Волчка і Уладзіміра Пяткевіча. З гэтага выпуску папрасіў мяне паставіць штосьці для дзяцей — яго суцэйчыннікаў, якія страцілі бацькоў і прыхалі ў наш лагер “Зубраня” на аздаравленне. Дзеці зусім не ўмелі танчыць, але адразу захапіліся, і ў нас атрымаўся арабскі танец. А мяне ўсё гэта натхніла на кампазіцыю пра арабскіх жанчын, якую я паказвала потым у Віцебску і на дзяржаўным іспыце. Другі дыпломны нумар — уласнае сола з лямпаў — я з гумарам назвала “PROваленок”.

Міхаіл Тумеля.

пакалення: Наталія Хаткевіч, Марына Карпава, Вольга Рыбіна, сёстры Цітовы... А далей усё заснула ажно на дзесяці гадоў. Толькі ў 2008-м навучанне маладых аніматараў ініцыяваў колішні мастацкі кіраўнік анімацыйнай студыі “Беларусьфільма” Алег Белавусаў. Гэта той чалавек, які прывёў мяне ў анімацыю, таму, калі ад яго паступіла прапанова выкладаць, я не злелеў адмовіцца. На жаль, Алег Паўлавіч літаральна праз год з пачатку навучання моцна захварэў і папрасіў мяне давесці яго курс разам з Аленай Пяткевіч, якая працавала на студыі.

Місію сваю мы тады выканалі і выпусцілі, на мой погляд, таленавіты курс. Руслан Сінкевіч, Марыя Лук’янава, Раман Бурмакоў, Алег Торбік, Маша Матусевіч, Воля Вахоніна — амаль усе яны цяпер працуюць, калі не ў анімацыі, дык у індустрыі гульні, дзе аніматары карыстаюцца попытам.

Па шчырасці, я тады збіраўся ўжо сыходзіць з Акадэміі. Але ў тым жа годзе здарылася новая аказія. Алена Турава разам з Валерыем Казловым запланавалі зрабіць новы набор на той самай спецыяльнасці. Аднак спадара Валерыя з нейкіх тэхнічных прычын у

Акадэміі мастацтваў не зашвердзілі як выкладчыка — і зноў прыйшлося далучыцца, закрываць прагалы. На пачатку было складана: на шэсць месцаў тады палалося шэсць чалавек, і некаторыя з будучых рэжысёраў нават малявалі з цяжкасцю. А ў нашай прафесіі гэта — неабходны базіс. Мае чаканні, адпаведна, моцна знізіліся, але ў выніку дыпломныя работы, якія ўрэшце ўбачыў, аказаліся вельмі надзвычайнымі. Асабліва магу вылучыць стужку Play for today Дар’і Дзялюк — гэтую карціну-мрою, якая падалася мне і тэхнічна цікава зробленай, і па настроі вельмі крапанальнай.

Хтосьці з мэтраў кажаў пра нашу прафесію: “Увайсці ў яе складана, утрымацца — цяжка, а сысці — немагчыма”. Восі з сёлетнімі выпускнікамі адбылося, падаецца, штосьці падобнае: спачатку было складана, а потым — не адарвацца. Спадзяюся, яны застаюцца ў анімацыі — нягледзячы на тое, што вымушаны зараз самастойна шукаць месца працы. На студыю, на жаль, беруць толькі аднаго чалавека.

Увогуле, у нас вялікі недахоп спецыялістаў сярэдняга звання — аніматараў, прарысоўшчыкаў, людзей, якія робяць кампазіцынг. Таму рэжысёрам даюцца амаль усе навывы, каб яны маглі цалкам самастойна зрабіць фільм. З аднаго боку, гэта складана, з іншага — забяспечвае іх дадатковай страхоўкай у прафесіі і магчымамо не залежыць ад іншых.

БАЗА ДЛЯ МУЛЬТІТЭХНІЧНАСЦІ

Зараз распачынаем новы набор разам з Аляксандрам Ленкіным. Плануецца ўзяць на бюджэт шэсць чалавек і чуў, што канкурэнцыя такі будзе. Ёсць спадзяванні на два чалавекі на месца — і гэта добры знак.

За часы працы я пераканаўся, што аднаму весці курс вельмі складана: практычна незальна. У нас і так не хапае спецыялістаў: па гісторыі мультыпікацыі, па сумежных дысцыплінах, і пытанне, якой мусіць быць сёння адукацыя для аніматараў, актуальнае як ніколі. Абмяркоўваюцца новыя стандарты навучання ў гэтым кірунку ў Расіі. У краінах Батны і Польшчы гэта таксама тэма для плённых дыскусій паміж экспертамі — выпрабавуюцца розныя падыходы. Мяркую, і беларусам варта задумацца пра тое, як рыхтаваць такіх “штучных” спецыялістаў, што яны мусіць умець.

Я хачеў бы, каб нашы студэнты мелі магчымасць папраціць на майстар-класы да слынных аніматараў — такіх майстроў, як, напрыклад, Міхаіл Алдашын, уладальнік “Оскара” ў анімацыі Аляксандр Пятроў. Гэта вельмі каштоўны творчы гарызонт. Прычым цалкам рэальна запрасіць іх у нашу Акадэмію даць некалькі ўрокаў.

Яшчэ адна праблема — сітуацыя з тэхнічна-матэрыяльнай базай. Сёння ў Акадэміі ёсць анімацыйны станок, і гэта вялікая дапамога ў навучанні. Але ў ідэале ў кожнага аніматара мусіць быць сваё рабочае месца. Анімацыя — надзвычай матэрыялёмістая, рэсурсаёмістая галіна дзейнасці — на каленцы мала што можна зрабіць. Таму крывіць душой не буду — неабходна абсталяванне. Мы будзем толькі рады, калі ў студэнтаў з’явіцца магчымасць працаваць на сапраўдным рабочым месцы, а не ўмоўным.

Асабіста я сваёй задачай лічу даць студэнтам базу класічнай анімацыі — каб яны мелі ўяўленне пра самую розную тэхніку. Тым больш, нашай традыцыі ўласціва, так бы мовіць, мультытэхнічнасць. Таму перакладка, пясочная анімацыя, малюнак, льячка — усё гэта я даю абавязкова. Што да камп’ютарных сучасных праграм... дэфіцыт выкладчыкаў тут навідокоў. Усяму, чым сам валодаю, я навучу, а астатняе ўжо залежыць ад жаждання маладых.

Увогуле, у нас вялікі недахоп спецыялістаў сярэдняга звання — аніматараў, прарысоўшчыкаў, людзей, якія робяць кампазіцынг. Таму рэжысёрам даюцца амаль усе навывы, каб яны маглі цалкам самастойна зрабіць фільм. З аднаго боку, гэта складана, з іншага — забяспечвае іх дадатковай страхоўкай у прафесіі і магчымамо не залежыць ад іншых.

ШТО ДАЛЕЙ?

Што будзе заўтра ў анімацыі — не ведае ніхто. Напэўна, з’явіцца новыя камп’ютарныя праграмы, якія неабходна будзе засваіваць, каб выходзіць на вялікія рынкі. Аднак не ведаць спадчыну класічнай анімацыі, на маю думку, недахоп яшчэ горшы. З такім пыходам можна зноў вынайці ровар, які ўжо даўно паехаў.

Я выпускнік Вышэйшых курсаў сэнзарыстаў і рэжысёраў. Дзякую Богу, мне пашчасціла заспець вялікіх майстроў ды ў іх павучыцца. І сваёй місіі я бачу захаванне пераэмінасці пакаленняў аніматараў.

К

раф, але і ў якасці цудоўнага мастака-ілюстратара твораў айчынных пісьменнікаў, а яе аднакурснік Сяргей Ашуха — сталы ўдзельнік міжнародных мастацкіх выстаў.

Не дзіва, што пры такой грунтоўнай акадэмічнай падрыхтоўцы, кожны з пяці дыпломнікаў яшчэ да выпуску займеў добрае партфоліа з прафесійных пастановак у тэатра. Але ў выставачнай зале Кодек вышэйназначанага дзясятнікі амаль не былі прадстаўлены: кіраўнік курса наўмысна прасіў студэнтаў выбраць для дыплама нерэалізаваны яшчэ праект. Слушнасць такой прапановы стала зразумелай падчас абароны: калі яшчэ будучы мастак тэатра змогуць прапрацаваць над сваім праектам у такіх ідэальных умовах, дзе палёт фантазіі не абмяжоўваецца тэхнічнымі магчымасцямі сцэны, фінансаваннем, наяўнасцю ці адсутнасцю высакласных спецыялістаў у бутафорскіх і пашывачных цэхах?

Экзаменатары і госці пачылі макеты з імітацыяй вадаспаду, маштабнымі відэапраекцыямі, эскізы, якія прадугледжваюць залейнічанне шматлікіх пад’ёмнікаў і галаграфічных праекцыяў. Выпускнікі прапаноўвалі но-

вы погляд на традыцыйныя формы пастаноўкі оперы (“Фаўста” Шарля Гуно разглядала Лізія Малашэнка), мюзікла (распрацоўкай “Чыкага” Джона Кандора займалася Ганна Кавальчык), спектакляў драмы (“Гамлет” Уільяма Шэкспіра зашквалі Крысціну Баранаву) і тэатра лялек (Сяргей Ашуха і Кацярына Шымановіч прапанавалі арыгінальныя аб’екты да твора Вільгельма Гаўфа “Маленькі Мук”).

Дзякуючы намаганням Барыса Федасевіча ў Акадэміі вырас і стаў на крыло сапраўды зорны курс. Работы ў іх хапае: спадарыня Баранав разам з рэжысёрам Віталіем Краўчанкам здае ў жніўні “Каралеву прыгажосці” Марціна МакДонаха ў Гомельскім гарадскім маладзёжным тэатры, спадарыня Кавальчык зоймецца разавай пастаноўкай у Хабараўску, творчы тандэм Ашуха-Шымановіч рыхтуецца да прэм’еры ў Таліне. Але я я не магу не заліцца пытаннем: чаму гэтая творчая моладзь, якая мае безліч запрашэнняў на пастаноўкі па краіне і за яе межамі, аказалася не запатрабаваная ў дзяржаўных калектывах?

З трох бюджэтнікаў у тэатр трапіла толькі адна Лізія Малашэнка — яна размеркаваная ў Новы драматычны. Шкала, што мы так нядбала раскідаем талентамі.

Тым часам, Барыс Герлаван рыхтуецца да новага набору. Выправіўшы дыпломнікаў у самастойнае плаванне, Акадэмія мастацтваў сёлета даліць экзамены на гэтую рэдкаую прафесію. Увогень ва аўдыторыі прыйдуць шасціра новых студэнтаў, якія пачнуць шукаць сябе ў прафесіі мастака тэатра.

К

Пластычны грым для “Фаўста” Лізіі Малашэнка.

Фармальна абарона дыпломных работ — падзея лакальная, узроўню толькі пэўнай навучальнай установы. Але абсалютна зразу мела, што менавіта гэты экзамен выяўляе канкурэнтназдольнасць выпускнікоў, патэнцыял ВУН і важкасць яе слова ў развіцці ўсёй галіны. Таму афіша з раскладам абаронаў дыпломных работ на мастацкім факультэце Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў была размешчаная пры ўваходзе ў яе ўнутраны дворык, дзе яе маглі пабачыць усё мінакі — і, калі ў іх узнікла цікаўнасць, зазірнуць. Па традыцыі, такія творчыя экзамены ператварыліся ў мастацкія выставы.

Мазаіка "Структура" Кірыла Горнаша.

“Абарона — гэта перш за ўсё свята”

Іна НАРКЕВІЧ

НЕ ТОЛЬКІ “ДЛЯ СВАІХ”

Сёлета на іх гучалі пераважна пахвальныя словы і падыякі. Зрэшты, дыскусія таксама мелі месца. Выпускнікі яшчэ не ўмеюць трымаць слоўную абарону, а вось мастакі ахвотна ўступалі ў размову. А пачуць словы прызнання ад сапраўдных майстроў — вялікі гонар для моладзі. Таму і не дзіва, што эмоцыі у выпускнікоў было аж звыш меры.

Старшыня сёлетняй дзяржаўнай экзаменацыйнай камісіі мастацкага факультэта БДАМ, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі Васіль Сумарай падкрэсліў, што стаўленне да выпускнікоў — самае добрабрыдлівае:

— Што такое выпуск, абарона? Перш за ўсё, гэта свята! І таго, хто абараняецца, і наша агульнае, паколькі новае пакаленне працягне далей традыцыі беларускага мастацтва. Для мяне яны не столькі студэнты, колькі дзеці. А ставіцца да дзяцей трэба асцярожна і далікатна. На працягу вучэбнага працэсу даводзіцца быць і жорсткім, і патрабавальным, каб мець вынік. Але на абароне — самым родным чалавекам. І я, як старшыня камісіі, знаходзіў для кожнага добрае слоўца. А выпуск, на маю думку, бліскучы! З вялікай цікавасцю за ім сачыў. Сёлета выразна праглядаецца імкненне выпускнікоў мастацкага факультэта да гармоніі, дыялога са светам, звароту да гістарычных і сямейных каштоўнасцей.

Чатыры сёлетнія дыпломы ў галіне манументальна-дэкаратыўнага мастацтва розныя менавіта для сцен роднай alma mater. Пасля рамонтнага ўрадка адрамантаваны мэтажна кіраваная палітыка напўнення прасторы калідораў і сцен творами мастацтва. І вось, з нядаўняга часу мазаіка “Структура” аздабляе канферэнц-залу першага

"Восенские святя. Танец" Ільі Гічана.

корпуса БДАМ. Спецыяльна для інтэрната створаны “Лабірынт”. Яшчэ адна дыпломная работа ўпрыгожвае дзверы цэнтральнага ўваходу ў галоўны корпус. Гэта вітраж “Паладзія”, у тэхніцы “тыфані” з элементамі фізікі.

На другім паверсе першага корпуса БДАМ размешчаная модульная мазаіка “Рух часу”. Ён адлюстраваны ў незлічоных ацэнках і формах натуральных камяняў, упісаных у рабмічную структуру.

Астатнія дзве дыпломныя работы манументальна-дэкаратыўнага мастацтва ў выглядзе скульптур, так бы мовіць, на экспарт. Дэкаратыўнае пано “Палёт” прызначана для Музея авіяцыйнай тэхнікі аэракулуба “Баравая”, ляўкаснае пано “Інфармацыйнае поле” — для офіснага будынка ІТ-кампаніі.

Скульптурныя кампазіцыі выпускнікоў зазвычай узабагачаюць асяроддзе ўнутранага дворыка. Сёлета з пяці дыпломных работ дзве створаны для інтэр’ера і адпаведна тры — для экстэр’ера. Дзве з іх ужо дакладна зоймуць месца ў дворыку.

НОВАЯ ТЭМА І ЭФЭКТ ДЭЖАВЮ

Чым прыцягваюць увагу абароны дыпломных работ? Не выклікае сумненняў, што маладыя людзі, якія ў сваёй большасці прайшлі на ўсіх прыступках лясвіцы, якая вядзе да вышэйшай мастацкай адукацыі — а гэта і творчыя студыі або гурткі, і мастацкія каледжы ды літэі, — а пасля яшчэ пяць гадоў старанна авалодалі тэхнікай у акадэміі, прадаманструюць пры абранні тэмы дыпламаў сёлета былі куды бо-

гледачоў, якія прыходзяць на абарону дыпламаў, у першую чаргу цікава не гэта — або, прынамсі, цікава не ў такой ступені, як тыя вобразы, што ствараюць маладыя мастакі. Менавіта яны, як лакатары, ловяць імпульсы сучаснага жыцця, каб потым на прафесійнай мове выкрасцілі заваж для нас яго абліччя.

Загадчык кафедры скульптуры БДАМ, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі, прафесар і член Дзяржаўнай экзаменацыйнай камісіі Уладзімір Слабодчыкаў гэтым выпускам цалкам задаволены:

— Цяпер усё дыпломныя работы робяцца ў матэрыялах. І сярод іх не было прамежкавых, няскончаных. Па сутнасці, мы атрымалі гатовыя мастацкія творы. Канешне, студэнты цікавяць сучасныя тэмы, і ў скульптуры гэта адлюстравана нават болей, чым у жывапісе. Мы ставілі заданне не толькі засвойваць акадэмічныя прыёмы, але і ўжываць сучасныя кампазіцыйныя рашэнні. Маладая мастакі адлюстравваюць сваё бачанне, уключаюць зварны метал, пластычныя масы. Асабліва гэта тычыцца работ не фігуратывных, а ўмоўна-фармальных.

На думку Уладзіміра Слабодчыкава, жывапісцы пры абранні тэмы дыпламаў сёлета былі куды бо-

льш традыцыйнымі за скульптараў. Дыў самі назвы гаворачы за сябе: “У восеніскай пішы”, “Аўтапартрэт”, “Сёстры”, “Мая сямя”, “Паміж наступным і былым. А.Куляшоў”, “Дрэва жадання”...

Дарэчы дыпломная работа пад назвай “Рух часу” ёсць і ў намі-

на -

Праект-эскіз дэкаратыўнага пано "Палёт" Рэнатэ Лазарчык.

жывапісу. Студэнты з мастацкімі плішэнтамі ў вагоне метро міжволі нагадваюць “Вузаўцаў” Валянціна Волкава і работы іншых савецкіх мастакоў, якія імкнуліся адлюстравць вобраз юнага творцы свайго часу. Такія фігуратывныя карціны і партрэты сёння рэдка на выставах, а тэмы цяжка назваць запатрабаванымі.

МАНУМЕНТАЛЬНАЯ ГРАФІКА

Чаго не скажаш пра дыпломныя работы выпускнікоў графічнага аддзялення. Мастак Андрэй Басальга, узгадаўшы выставу графікі ў Палацы мастацтва, нават пашкадаваў, што тая адкрылася раней за абарону. Высокі прафесіяналізм прадаман-

стравалі ўсе дыпломніцы, якія дасканала авалодалі складанымі і фізічна цяжкімі тэхнікамі афорта, лінарыта, гравюры на кардоне. Градацыі чорнага, рытм, ідэальныя суадносіны колераў у серыі афортаў “Характары”. Адметная вобразнасць у афортах “Дрэвы і вежы”. Шматзначнасць элементаў кардэ са сваёй унікальнай пластыкай у лінарытах “Знакі вечнасці”, якія можна абвінаваціць хіба што... ў бездакорнасці выканання.

Сёлета графіка нават набыла характар манументальнага твора. Гэта серыя гравюр на кардоне “Непадладныя і дасканалыя”, прысвячэная мухам і іх крылам. Мастачка адлюстравала вялікае ў малым — і наадварот. Без перабольшвання можна сказаць, што атрымалася работа высокага еўрапейскага ўзроўню.

ДЫЗАЙНЕРЫ НА ўСЕ РУКІ

Дыскусія і спрэчка пры абароне дыпломных работ таксама мелі месца. Напрыклад, па спецыяльнасці “Дызайн (камунікатыўны)”. І справакавалі іх менавіта зацікаўленыя прысутныя. Што вельмі дарэчы, бо прадукт арыентаваны на самую шырокага спажыўца.

Для сваіх дыпломных тэлепраектаў студэнты абралі малавяданую анімацыю, кліпавую нарэзку, сучасную іканграфію з элементамі дзіцячага малюнка, здымалі відэа, апрацоўваючы яго з дапамогай камп’ютарнай анімацыі. Выпускнікі прадаманстравалі здольнасць зрабіць прэзентацыйны ролік да маладзёжнага музычнага праекта, добры кліп, як напрыклад, да песні “Сонца ўзыдзе” групы “Без білета”, рэкламны ролік для інтэрнэт-крамы і сацыяльны — для дзіцячага фонда UNICEF. А яшчэ на прыкладзе выдатнай малавяданай анімацыі распавесці пра герояў беларускай міфалогіі.

Віртуальны дызайн быў прадстаўлены 3D-увасабленнем Бярозаўскага кляшара картэзіянцаў, стварэннем персанажаў для мабільнай гульні, нагадаў пра сацыяльныя праблемы, апавядаў пра падзеі Першай Сусветнай вайны і творчасць мастачкі Ніэль Шчаснай.

Такім чынам, яшчэ адзін выпуск Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў пайшоў у жыццё. Але галоўная інтрыга застаецца — якія імёны з прыгаданых мы яшчэ не раз назавем у будучым, калі будзем казаць пра беларускае мастацтва.

Арт-студыя WOSTRAU Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяцей і моладзі ў Мінску добра вядома не аднаму пакаленню гараджан. На першыя творчыя занятыя яна запрасіла дзяцей у 1993 годзе, прыняўшы адукацыйную эстафету ад выяўленчай студыі Мінскага палаца піянераў і школьнага, заснаванай яшчэ ў канцы 1930-х гадоў легендарным Сяргеем Катковым. Адпаведна, сёлета “Востраву” — 25 гадоў. На думку яго стваральніка, мастацтвазнаўцы Юрыя ІВАНОВА, слова “юбілей” цяжка выкарыстоўваць у даачыненні да дзіцячай творчасці. Затое, гэта выдатная нагода пагаварыць пра ролі малявання ў жыцці дзяцей і дарослых.

Іна НАРКЕВІЧ / Фота Сяргея ЖДАНОВІЧА

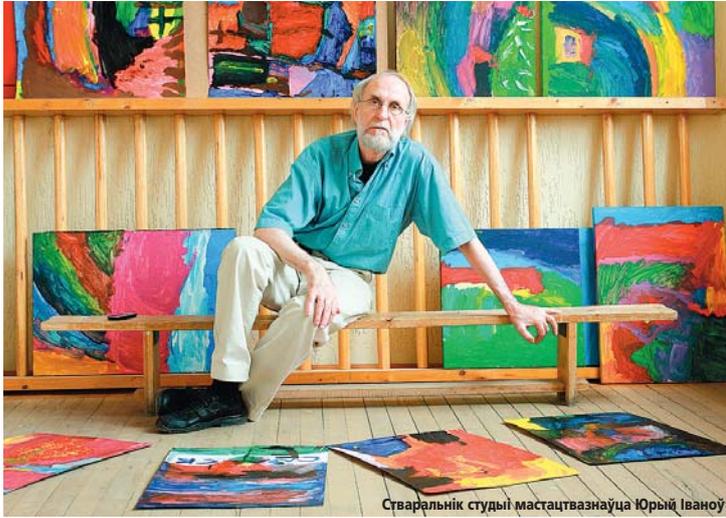
— Якім сёння, праз 25 гадоў, узгадваецца той час, калі адкрылася студыя?

— У сярэдзіне 1990-х адбыліся пэўныя змены ў культурным жыцці, а вось у сферы мастацкага выхавання па-ранейшаму панавалі законы эстэтыкі сацрэалізму. Бясконцыя шматслоўныя развагі пра ролі дзіцячай творчасці ў фарміраванні асобы заўсёды зводзіліся да засваення канонаў акадэмічнага мастацтва ці народных традыцый. Пры гэтым, абароны традыцыйнай культуры, якія цалкам справядліва адстойвалі спецыфіку яе мастацкай мовы, чамусьці адмаўлялі ў праве на сваю спецыфіку дзіцячым мастацтвам, не дапускалі, што яно можа існаваць па-за кантэкстам мастацтва дарослага.

— Хочаша адразу перайсці да галоўнага пытання. На вашу думку, якую ролі адгрывае творчая дзейнасць у працэсе фарміравання і развіцця дзіцяці?

— Дзеці дзіцячыя ў ўсе часы. Сляды дзіцячай творчасці захоўваюць і гліна, і бяроза, і папера. Тым не менш, заўсёды такія малюнкi ўспрымаюцца дарослымі хіба няўмелымі спробамі адлюстравання свету ці рэальнага жыцця. Таму мастацкае навучанне дзяцей доўгі час не адрознівалася ад навучанна дарослых, ім давалі маляваць гіпсавыя злёпкі ці геаметрычныя канструкцыі. І толькі авангардысты пачатку XX стагоддзя, якія катэгарычна адрынулі звыклыя ўяўленні пра перайманне прыроды, паспрыялі таму, каб адрозніваць грамадства да свету дзіцяці змяніліся. Ён стаў прадметам даследавання псіхалогіі, этнаграфіі, мастацтвазнаў-

Кардыяграма дзіцячай душы

Стваральнік студыі мастацтвазнаўца Юрый Іванюк

ства і педагогікі.

У звязку з гэтым цікавыя высновы вядомага псіхолога Васіля Зянькоўскага, які адзначаў, што эстэтычная дзейнасць — аснова жыцця маленькага чалавека. Захапленне і зачараванне дзіцяці навакольным асяродкам не мае межаў. Такія гульні — гэта прыродны механізм пазнання свету. Як падарожнік рухаецца ў невядомым лесе і робіць засечкі для запамінання маршруту, так і дзіця з дапамогай творчасці даследуе і вывучае свет, і яму не патрэбна спецыяльнае навучанне. Яго ўсхваляванне выказванні не выглядаюць як сюжэты ці апавяданні, яны маюць форму вобразнага абгульнення, пэўнага знака, сімвала. Інтэлектуальная недасканаласць малечы сперажэ яю ад унутранага разладу і надае цільнасць, а эмацыйнасць і спантаннасць штурхаюць да нечаканых адкрыццяў. Свабоднае маляванне — нібы кардыяграма душы дзіцяці, якая перадае гукі, пахі, успаміны.

— Ці можна ўявіць сабе, як гэта адбываецца?

— Як мяркуюць даследчыкі, калі дзіця ўпершыню бярэ ў рукі аловак, для яго гэта такая функцыянальная матарная гульня, падчас якой ён у захапленні пакідае на паперы некалькі энергійных, знешне хаатычных шпрыхуў. Пазней яны ўсё шчыльней і дакладней будучь запаўняць аркуш паперы. Паступова ў выніку складанага ўзаемадзеяння прыродных і фізіялагічных рытмаў дзіцяці з такога графічнага хаосу пачынаюць вылучацца простыя геаметрычныя фігуры — як сімвалы навакольнага асяроддзя. Менавіта тут і запускаецца механізм “калектыўнага несвядомага”, ён выштурхне на паперу далёкі гістарычны досвед ці то падарож-

ніка-першапраходца, ці то мараплаўцы, ці то архітэктара-будаўніка. Вось так, блукаючы ў алоўкавых лабірынтах і разважваючы на перакржаваннях ліній, дзіця стварае свой уласны свет з першаобразу-архетыпаў — нібы з кубікаў канструктара. Нездзе да шасці гадоў мы ўсе былі самадасатковыва, а знешнія ўплывы прайравалі захапленню гульні. Малеча мочыць палец у фарбу і пачынае маляваць. І мы адразу бачым яго характар, энергетыку. Па сутнасці, тэмай малюнку з’яўляецца сам працэс, стваральнае дзеянне акрыляе аўтара.

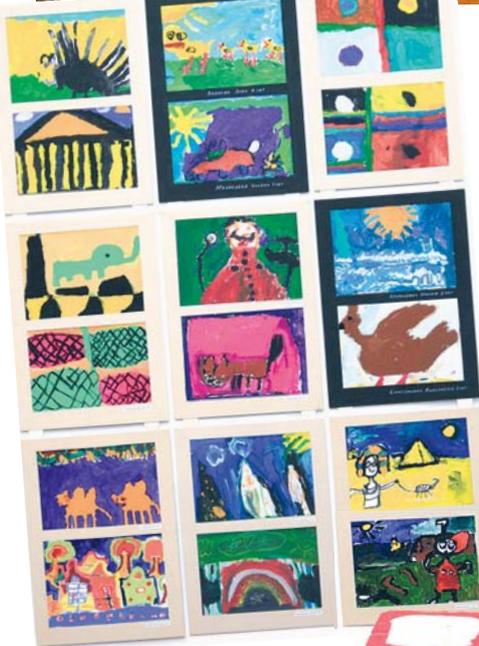
— Раскажыце пра прышчыпы вашай дзейнасці. Якой вам уяўляецца роля педагога?

— Галоўны прышчып просты: мы даем дзіцяці безагаворачную свабоду ў тым, што маляваць і як. Яму не трэба стаяць у чарзе, каб атрымаць права і магчыма гаварыць з дарослымі на роўных. Ён не павінен апрагнаць алзене на вырасць. Ён заўсёды тут і цяпер! Мы, педагогі, ніколі не выпраўляем яго малюнак, не навязваем тэхнічных прыёмаў, бо ведаем, што ён гэтым валодае. Патрэбны толькі час — і ён здзіўіць нас сваімі ідэямі, спалучэннямі колераў, выяўленчай манерай, якую за яго не прыдумаю ніводны настаўнік.

Такі працэс можна назваць селекцыяй. І ў ім выкладчык-мастак выступае гучэй у ролі рэжысёра, псіхолога, які выпрацоўвае тактыку развіцця кожнага вучня з улікам яго ўзросту і індывідуальнасці. Сёння адукацыйнае поле стала больш складаным, і само слова “педагог” атрымала шмат розных сэнсаў. Але галоўнае ў гэтай сітуацыі тое, што настаўнік таксама шукае адказы на свае пытанні, ён не перакладвае

Арт-студыя WOSTRAU Нацыянальнага цэнтру мастацкай творчасці дзіцяці і моладзі ў Мінску ўжо 25 гадоў.

ўласны жыццёвы і прафесійны досвед на плечы вучняў, а выкарыстоўвае яго для таго, каб дапамагчы ім рэалізавацца.

Вядома, нешта павінна аб’ядноўваць вучня і настаўніка, і гэта — культурны кантэкст, зразумелы абодвум. Мы арыентаваны ў гістарычнай прасторы з дапамогай вобразаў і сім-

валаў, якімі ўзбройвае нас мастацкая культура. Раней на заняткі ў студыю прыходзілі дзеці, якія ў школе даведваліся пра антычную міфалогію, ім былі знаёмы імёны мастакоў, кампазітараў, і гэта таксама становілася тэмай іх разважанняў і зместам творчых работ. Аднак сямігадовае адсутнасць у школе суветнай мастацкай культуры не магла не паўплываць на развіццё дзіцяці. І не толькі ў творчай сферы.

— Добра, што гэты працэс нарэшце вярнуўся ў праграму...

— Галоўнае, каб вяртанне не было фармальным, і мы ўбачылі прыкметныя вынікі. Час не стаіць на месцы! Вяртацца трэба на іншым узроўні. Сёння стаўку належыць рабіць не толькі на інфармацыю пра мастацтва, колькі на ўцягванне вучня ў творчую дзейнасць. Магчыма, гэта блізка да таго, чым займа-

Антон Макаранка. Тым больш, матэрыяльнае забеспячэнне сёння не праблема. Смартфон у руках дзіцяці — гэта ўнікальная творчая лабараторыя! З яго дапамогай можна здымаць кіно, рабіць мастацкія і дакументальныя фота, ствараць цэлыя соцыякультурныя праекты — напрыклад, пра свой горад, экалогію, гісторыю сваёй сям’і.

— Але ўсе дзеці адораныя па-рознаму.

— Па-шчырасці, тэма адоранасці і таленту намі ўвогуле не абмяркоўваецца. Усе дзеці любяць маляваць, і кожнаму вельмі важна прайсці гэты шлях! Так, сапраўды, не ўсе яны робяць гэта аднолькава — што залежыць у многім і ад прыродных здольнасцяў. Але такі падарунак прыроды трэба пацвярджаць, адстойваць, а многія неабходныя якасці прыходзяць з часам. Таму вельмі важным з’яўляецца асяроддзе — прастора,

часам ім прыгатованы лёс іздой. І менавіта заняткі мастацтвам даюць ім магчымасць адчуць сваю сапраўдную прысутнасць у свеце і зразумець, што яны патрэбны іншым.

— Усе выставачныя праекты “Вострава” звернуты да гуманітарных праблем. Аднаведа, роля студыі значна пярэішая за навучанне маляванню?

— Так. Прыкладам, праект 1999 года “Каўчэг — 21 стагоддзе. Другая спроба” рыхтаваўся на парозе новага тысячагоддзя. Здавалася, што яно павінна цудоўным чынам пераўтвараць наша жыццё, наш свет, які па-рапейшаму недасканала. А чалавек усё гэтак жа няздольны асэнсаваць ні сабе, ні час, у якім жыве.

Дарослыя прыводзяць дзіцяці у няўтульны трывожны свет, дзе часам пераважаюць сумнеўныя жыццёвыя каштоўнасці, якія знішчаюць прыроду, самаго чалавека і шчыліваюць у цэлым. І чулівае сэрца малага падказвае яму, што так жыць няправільна, сорамна. Але ў дзіцяці няма жыццёвага вопыту, каб прапанаваць нейкае выйсце. І таму ўнікае такая наўная форма пратэсту: дзеці будуць Каўчэг — як сімвал выратавання і перамен — ды сыходзяць, пакідаючы бацькам ліст-пасланне. У гэтым праекце мы выкарысталі інсталіцыю, відэа-арт, перформанс.

— Ці можна казаць, што ён актуальны і сёння?

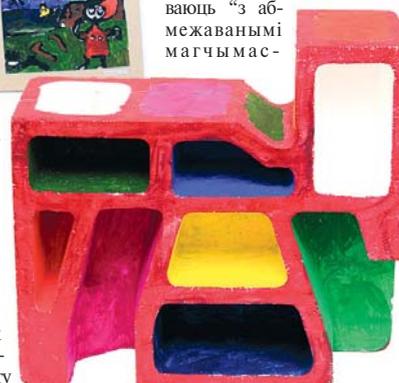
— Канешне, нашы дзеці ўсё ж такі збеглі ад нас — і не ў далёкія касмічныя сусветы, а ў віртуальную прастору Інтэрнэту. Сёння людзей розных пакаленняў часам раздзяляюць зусім не кіламетры, а міліметры непараўмення.

— Падводзячы вынікі 25-годдзя студыі WOSTRAU, чым вы ганарыцеся, што наперадзе?

— Немагчыма пералічыць поспехі нашых выхаванцаў за гэты час. Але можна ўзгадаць, напрыклад, як у 2008-м і 2009-м яны сталі пераможцамі прэстыжнага конкурсу, які двойчы на поствяецкай прасторы ладзіла суветная вядомая галерэя сучаснага мастацтва Тэйт Малэрн (Лондан).

Слова “юбілей” рэжа слых, яно не ўласціва дзіцячаму святаадчуванню. І, тым не менш, прымушае нас асэнсоўваць наш шлях. Сёння ў студыі працуюць педагогі розных пакаленняў — гэта Ірына Сарнацкая, Паліна Юр’віч, Аляксей Іванюк. Мы аднадумцы, але ў кожнага свае погляды на праблемы выхавання. Мы імкнемся зразумець час і дзіця, каб зрабіць працэс навучання больш цікавым і плуўным. Плануем зрабіць каталог і кнігу пра студыю. А яшчэ — марым аб стварэнні Музея дзіцячага мастацтва.

лася праектнага педагогіка 1920-х гадоў пад кіраўніцтвам аднаго з чатырох лепшых настаўнікаў свету

Першы паказ спектакля “Жыццё і смерць Янкі Купалы” ў Беларускам дзяржаўным акадэмічным музычным тэатры адбыўся акурат у дзень смерці паэта — 28 чэрвеня. У адрозненне ад апошніх прэм’ер, аншлагу не было. Няўжо летняе надвор’е перашкодзіла? Ці проста напужала назва?

Надзея БУНЦЭВІЧ / Фота Сяргея ЧЫГІРА

Назва і сапраўды, можа, не самая ўдалая. Па-першае, адразу схіляе выключна на трагічны лад, што для гэтага тэатра і яго публікі зусім не ўласціва. Па-другое, выклікае асацыяцыі з рок-операй “Зорка і смерць Хаакіна Мур’еты”, цалкам супрацьлеглай па мастацкім рашэнні. Патрэбіце, настройвае на жанр ледзь не дакументальнага жыццяпісу, хаця спектакль да яго не належыць. Нарэшце, апелюе да школьнай праграмы і хрэстаматыйнага традыцыйналізму, насамрэч вельмі далёкіх ад новага твора.

Пазначаны як 12+, спектакль сабраў даволі многа дарослых разам з дзецьмі. У аснову спектакля пражыліся п’есаў Янкі Купалы, складзена дадэка не самая ўдалая п’еса. Рэжысёр Міхал Кавальчык сур’ёзна падышоў да справы, раіўся з навуковымі супрацоўнікамі Дзяржаўнага лі-

тэратурага музея Янкі Купалы, працаваў з дакументамі. Таму цалкам змяніўся вобраз жонкі паэта — Улады Станкевіч. Замест рэзка адмоўнага, амаль парадыйнага аблічча нахабнай бабы з’явілася мудрая жанчына,

матчына спектаклі”, дзе пакуль прадстаўлены толькі “Янка Купала”, пры гэтым пазначаны як “музычная драма-версія Анатоля Дзялендзіка і Алега Халоскі, створаная па матывах кнігі Паўліны Мядзёлкі “Сцежкамі жыцця” на лібрэта Анатоля Экава”. Ці не надта закручана і туманна?

Праблемы большасці беларускіх опер, апэ-рэт, музыкамедый і мюзіклаў пачынаюцца з лібрэта і яго недахопаў. У аснову спектакля пражыліся п’есаў Янкі Купалы, складзена дадэка не самая ўдалая п’еса. Рэжысёр Міхал Кавальчык сур’ёзна падышоў да справы, раіўся з навуковымі супрацоўнікамі Дзяржаўнага лі-

Мядзёлка — Вікторыя Жбанкова-Стрыганкова.

Сімфанічная аэробіка ў го

столеная сваім дваістым становішчам, але гатовая ва ўсім падтрымліваць мужа і нават яго палобуюніцу. Знікла гуллівая сатыра ў вобразе работнікаў НКУС, многія іншыя неадарэчныя дэталі. Але гэта не вырашыла ўсіх праблем. Апора на драматычную п’есу засталася. Музыкальны ж тэатр мае свае законы! І вырашыць іх “дадаткамі” ў выглядзе песень-рамансаў на купалаўскія вершы немагчыма.

Штатабяцальны філасофскі пачатак з Рэквімам у стылі Карла Орфа і сярэднявечнай тэмай Dies irae, што звязана са Страшным судом, а ў кампазітару-рамантыкаў сімвалізуе ракавыя абставіны, цяжкі лёс і смерць, хутка застаецца ў мінулым. Сцэна Купалы нагадвае заняці аэробікай. Сустрэча Купалы з Мядзёлкай за рэстараным столікам працягваецца на традыцыйныя пастаноўкі класічных апэрат. Эпізод з прароцтвам ператварэцца ў не менш звыклы канцэртны нумар чыганскіх песеньскакоў. Такім жа ўстаўным нумарам успрымаецца Полечка, якую артысты

танчаць у доўгіх вячэрніх строях. Аркестрава каларытны фрагмент з Чашвёртай сімфоніі Алега Халоскі “Белая Русь” (antiremix) не змяняе агульнага надвор’я. Неакласіцыскага стылізацыя дуэта “Давай ажэніся з табой” успрымаецца чужароднай — гэтак жа, як і дакладны паўтор у адным з нумароў рытмаформулы знакамітага Раманса з рок-оперы “Юнона і Авось” Аляксея Рыбніківа. Расцягнутая, пазбаўленая добрага тэмпарытму дзея нагадвае меладраму, дзе Купалу можна замяніць кім заўгодна — з тым жа вынікам. Рэдкія, быццам “неабавязковыя” спевы цэнтральных герояў, вырашаныя сродкамі збітай рамансавай лірыкі, адсылаюць да савецкіх твораў 1930 — 1950-х гадоў. Можна, такім чынам і атрымала пераацца эпоху, дый штошчы паглыбляцца ў яе зусім не хочацца пры ўсім разуменні тытанічных высілкаў стваральнікаў.

Была б я звычайным гледцом, пасля гэтых пакутаў за “высокае мастацтва” дакладна сышла б у антракце. Але памятаючы, што працоўнае месца крытыка — у тэатры, была вымушана застацца. І не прадала!

Другая дзея значна адрозніваецца ад першай, прычым у лепшы бок. Справа не толькі ў тым, што змяняецца сюжэтны стрыжань: замест любоўных разборак узнікае роздум на

тэму “паэт і ўлада”. Больш важна тое, што змяняюцца судасносе драмы і музыкі. Нарэшце, кампазітару ёсць дзе разгарнуцца, і ён пачынае настойліва і пераканаўча выбудоўваць уласную драматургію па “музычных правілах”, актыўна карыстаючыся лейтматыўнай сістэмай, сродкамі сімфанічнага развіцця, якія ў першай дзеі, не паспеўшы з’явіцца, зніклі. Пярэстая стылёвая палітра, кожны новы паварот якой успрымаецца “шокавай тэрапіяй”, атрымлівае галоўны вектар руху — сімфанія у самым шырокім сэнсе слова як альтэрнатыва разрозненым пацерам “далацэных” музычных нумароў. Узнікаюць і элементы меладрамы — менавіта ў першасным значэнні слова: як вядзенне размовы на фоне музыкі. Дзея набывае тэмпарытм, напружанасць, а сувязь з эпохай ажыццяўляецца праз музычны спасылкі на Дзімітрыя Шастаковіча. У такім атачэнні святлая калыханка ненароджанаму дзіцяці, адсылаючы да ранняй творчасці Алега Халоскі і яго “Беларускага альбома”, гучыць сапраўднай ціхай кульмінацыяй спектакля, пранікнёна трагічнай ажно да камяка ў горле. Той жа трагічны надлом узнікае ў выкарыстаным далей Вальсе з балета “Вішнёвы сад”, што стварае дзейны канфлікт, поліфанію пластоў між пачутым і ўбачаным.

Асучасніваць п’есу для пастаноўкі ці пакінуць дзеянне ў эпосе першакрыніцы? Пытанне спрэчнае, але правых тут не знайсці, бо неабходнасць “пераводу” класічнага тэксту на новыя часавыя рэйкі залежыць толькі ад звышзадачы пастаноўшчыка. Рэжысёр Святлана Навуменка разабавіла тэкст Аляксандра Астроўскага сімфаракавымі зонгамі і рэпам. Каб зразумець, што з гэтага атрымалася, трэба завітаць у Беларускае дзяржаўнае маладзёжнае тэатр на “Багатыя нявесты”.

Настасся ПАНКРАТАВА / Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

Гэтай прэм’ерай Маладзёжнае папоўніў свой стос рэпертуарных камедый. Каб асэнсаваць, што гледачы заклікалі менавіта пасмяяцца, хоціць першых хвілін дваццаці. Максім Дубоўскі (у ролі дробнага чыноўніка Віталія Пірамідалава) і Раіса Сідорчык (багатая ўдава Антаніна Беданегава) ператвараюць свой дыялог у фантан гэгаў і мільгаценне мітуслівых жэстаў, а каб публіка абавязкова заагатавала, дадаюць на працягу рускамоўнага спектакля фрыкатыўнае “гэ” (баюся, пасля ўдала ўжытай трасянкі ў купалаўскім “Рэвізоры”, гэты выбухны гук надоўга зойме месца моднай моўнай адменцы ў сталічных камедыях).

да шчасця, не “гэкаюць”, аднак напал эмоцый у акцёрскім малюнку ў большасці з іх зашкальвае, што насамрэч перашкаджае адчуць тэкст глыбей, чым на ўзроўні набору слоў. Палкасць кожнага паасобку не дае магчымасці аб’яднацца артыстам у ансамбль, з-за гэтай акалічнасці спектакль хутка развальваецца на асобныя сцэны, а героі так і не выходзяць з межаў шаблоннага ўяўлення пра спакушаных лаліт, састарэлых лавеласаў, шчадралюбных удоў і беспрывітных кар’ерыстаў. У свеце пастаўленых рэжысёрскіх задач цудоўнаму акцёру Дзянісу Паршыну (якому чамусьці далася роля 60-гадовага Усевалада Гневышава) часта заста-

У Беларускам дзяржаўным маладзёжным тэатры “Багатыя нявесты”.

ецца толькі круціць у руках ланцужок, быццам ты блатныя хлопцы з прывітаннем з 1990-х.

Акцёраў у дызайнерскія строі апранула мастак па касцюмах Вікторыя Цы-Сен. Праўда, засталася адчуванне, што паставаначная каманда так і не вызначылася з агульнай візуальнай стылістыкай. Асабліва кантраст рэзаў вочы на спалучэнні стыльных вырашэнняў вопраткі дачнікаў — своеасаблівага старажытнагрэчаскага хо-

ру, а таксама арыгінальнае строяў жаночай паловы спектакля.

Такім жа эклектычным выглядала сцэнічнае вырашэнне. Мастак-пастаноўшчык Юрыі Саламонаў “забамбіў” панараму Масквы на 20 квадратных метрах лостэрка. Магчыма, у ім павінны былі адбывацца загані прадстаўленага тагачаснага грамадства, аднак атрымалася толькі дадатковая стракатая пляма, у якую зручна паказаць пальцам: “Там, у Мас-

кве...” Сцэну напоўнілі амаль што лялечнымі дамкмі, два з якіх паварочваліся і ператвараліся ў чырвоныя дываны з лостравым падножжам. У перанасычанай прасторы складала на мацаць абяцаную аўтарскую

пазіцыю пра тое, што каханне за грошы не купіш, а шчасце сустракаецца таму, хто яго шукае.

У праграмцы пазначана: каб выказаць пазіцыю стваральнікаў спектакля, дзея перамяжоўваецца з хлесткімі і

Янкі Купалы

Спектакль мае два фіналы. Першы з іх — гэта новы зварот да Рэжвіема, дзе моцартаўская мелодыя Lascitosa набывае іншы рытм. Другім фіналам становіцца “Малітва” на верш Янкі Купалы з аўтарскай музыкой Хадоскі. Яна гучыць у час паклонаў як пасляслоўе. А магла б быць пачаткам спектакля, адразу акрэсліваючы яго асноўную тэму — пераасэнсаванне не жыцця, а творчасці паэта.

Сцэнаграфія Ільі Падкапаева распрацоўвае тэму вянка. Той трактуецца як купальскі, магільны, магічнае кола. З дапамогай святла расквечваецца то ў вясновы, то ў восеньскі. Усё астатняе — гэта відэапраекцыі і асобныя дэталі інтэр’ера (на жаль, выкатванне ложку ў адной са сцэн першай дзеі патыхае пошласцю, а пераважна пустая сцэнічная прастора патрабуе нешараговага рэжысёрскага асэнсавання, якога не стае). Той жа вянок ператвараецца на экране ў залаты кругляшок маятніка, кола жыцця, касмічную віхуру, планету, па якой кроцьці паэт на праекцыі карціны Міхаіла Савіцкага. Значную частку лібрэта складае “паэтычны вянок” — купальскія вершы, якія чытаюцца і спяваюцца.

Чытаць паэзію складаней, чым прозу. Артысты Музыкальнага тэатра спраўляюцца з гэтым па-роз-

наму. Дый само балансаванне спектакля між музычным і драматычным ставіць іх у нязручнае становішча. Але ж ёсць у пастаноўцы сапраўдныя акцёрскія перліны і нават дыяманты, звязаныя з адыходам ад звыклых аперэтных амплуа. Кацярына Дзегцярова (Улада) можа, нарэшце, адкінуць парадыйныя трафарэты сваіх апошніх роляў і стварыць папраўдзе глыбокі і запамінальны вобраз жонкі Купалы. Аляксандр Асіпец і Васіль Сердзюкоў — забыццям на камічнасць, працуючы з вобразам Сталіна. Самаго паэта на прэм’еры ўвасабляў Віктар Цыркуновіч, нават знешне падобны да свайго героя. Адаючы даніну павягі яго творчаму подзвігу, застаецца спадзявацца, што надалей гэты таленавіты артыст знойдзе акцёрскія фарбы, каб натуральна пачуваць сябе ва ўсіх без выключэння сітуацыях. А на першым месцы майго ўмоўнага рэйтыngu — Вікторыя Жбанкова-Стрыганкова. Яна і раней удала пераўвасаблялася ў задзёрных бабулек. Але цяперашняя роля патрабавала ад яе паступовага развіцця ад 18-гадовай Паўліны родам з простаі сялянскай сям’і — да свецкай павы і рана пастарэлай ад жыццёвых калізій жанчыны. Неверагодна цікава было сачыць, як пры кожным наступным яе з’яўленні

Купала — Віктар Цыркуновіч.

змяняліся рухі, хада, сам тэмбр голасу гераніі. Сярод іншых роляў вылучыўся бязмоўны Дзяўчынку-Лёс (Ангеліна Барысава). Падумаеш, некалькі разоў прайсціся праз сцэну, хай і на пуантах. Але зроблена гэта настолькі кранальна, што постаць з

белым шлейфам успрымаецца сумным анёлам. Шкада, што харэограф Наталлю Фурман, якая прыдумала гэты запамінальны ход і моцным бокам якой увогле з’яўляецца стварэнне яркіх сімвалічных вобразаў, прыцягнулі да ўдзелу ў

праекце толькі на заключным этапе. Бо многія сцэны, вырашаныя праз пластыку і танец, надалі спектаклю масштакасці. Ну не павінны ж салісты ўвесь час спяваць “па стойцы смірна”! А каб трактаваць гэта як спасылку да горшых

прыкладаў савецкай рэжысуры, у спектаклі павінна быць моцная альтэрнатыва. І цяперашняя прэм’ера не закрывае тэму жыццяпісу Янкі Купалы ў музычна-сцэнічных творах. Наадварот, гэта толькі пачатак.

К

дзёркімі зонгамі ад кампазітара Андрэя Лабачэўскага. Не зусім удалым рашэннем стаў такі перанос галоўнай сэнсавай нагрукі на ўстаўныя песенныя нумары з даволі спрэчным начынем. Канешне, рэп ды яшчэ ў добрым выкананні Дзяніса Аўхаранкі і Кацярыны Раманікавай дадае п’есе Астроўскага сучаснасці, аднак наўрад ці тэкст “Я сніму все кольца, скіну жемчуга / Не купит мою душу грязная денга” даласць гісторыі глыбіні, а глядача настроіць на самарэфлексію.

У настолькіх спробах павесіліш аўдыторыю рэжысёр зашмат увагі аддала сюжэту, з-за чаго спробы паразважаць над учынкамі персанажаў застаюцца незапатрабаванымі. Калі публіка ўрушана рагуе толькі на пацалунак генерала і яго малодзі “п’яменніцай”, які раскрывае галоўную дачную інтрыгу, становіцца сумна. Што-сы занадта часта айчынная тэатральная прастора мусіць пераймаць законы існавання тэлевізійных мыльных опер.

К

Малюнак на шчасце

Іспанскі мастак Sabek распісаў у Мінску сцяну шматпавярховіка на вуліцы Сталетава. Быццам спецыяльна да Купалля.

Вераніка МОЛАКАВА / Фота Ганны ШАРКО

Гэта яшчэ адна праца, зробленая ў межах стрыт-арт праекта Urban Myths (“Гарадскія міфы”), распачатага беларускай арт-суполкай SIGNAL у сталіцы ў 2015 годзе. Яго удзельнікі — вулічныя мастакі з розных краін свету, якія прыязджаюць у Мінск на некалькі дзён і з дапамогай мясцовых кразнаўцаў і валанцераў даследуюць горад, праз яго вывучаюць і гісторыю Беларусі. Пад уражаннем ад пачутага і ўбачанага ствараюць эскізы таго, што хацелі б выявіць на сценах дамоў, таму кожны з распісаў — гэта не адасобленае аўтарскае выказванне на абстрактную тэму, а прысвячэн-

не канкрэтнаму гораду і жыццю ў ім.

Так за апошнія тры гады акрывалі для сябе нашу краіну мастакі з Аргентыны, Аўстраліі, Грэцыі, Іспаніі, Італіі, Украіны. Яны перанеслі свае ўражанні ад знаёмства з Беларуссю на сцены мінскіх будынкаў у выглядзе дзяўчыны ў вышыванцы, бога Ярылы, сэрца з арнамантам са сліскай паясоў і іншых роспісаў.

На гэтым тыдні выява дзяўчыны, якая трымае на руках чорнага ката, упрыгожыла фасад жылога дзевяціпавярховага дома на вуліцы Сталетава, 2. Яе аўтар — Sabek з Мадрыда. Як патлумачылі арганізатары Urban Myths, перад прыездам у Мінск іспанскі мастак папрасіў пачытаць нашы міфы і легенды, і яго зацікавіла, што ў беларускай захаваліся архаічныя традыцыі, звязаныя з прыродай — напрыклад, Купалле, напярэдні якога Sabek акураў і наведваў нашу краіну.

Большасць яго работ

прысвечаны тэме страты сувязі чалавека з прыродай. Таму людзей ён звычайна малюе слепымі — іх вочы ці то схаваныя за лісцем або павязкай, ці то залітыя фарбай. На беларускім мурале твар дзяўчыны прыкрыты купальскім вянком. Фірменны знак мастака на кожным малюнку — чорная фігура якой-небудзь жывёлы. Менавіта ён лічыць увасабленнем сілы і мудрасці, нябесных заступнікаў. Першае, што Sabek убачыў, калі прыехаў працаваць да будынка — купку мясцовых чорных катоў. Таму, распрацоўваючы сюжэт для мінскага мурала, не змог не змясціць туды гэту жывёлу, з якой так шмат звязана ў беларускай міфалогіі.

— Можна, гэты малюнак з’явіўся тут усім нам на шчасце, як папарацкветка на Купалле? — ужо жартуюць мясцовыя жыхары. — Мы цяпер быццам адчуваем сябе дзесьці за горадам, бліжэй да прыроды.

К

Вуліца Сталетава, 2.

Ёсць у Бераставіцы возера. У цэнтры горада побач са старадаўнім касцёлам, дзе, паводле легендаў, Кастусь Каліноўскі друкаваў асобныя нумары “Мужыцкай праўды”. Дык вось, бераг таго возера выглядае цяпер утульным і добраўпарадкаваным. Справа ў тым, што намесніку старшыні Бераставіцкага райвыканкама па сацыяльных пытаннях Сяргею Чыкуну, чалавеку творчому, прыйшла ідэя стварыць там кінатэатр пад адкрытым небам. Мясцовы аддзел ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі з імгнэнтам уз’яўся за рэалізацыю новага праекта. Для вырабу і ўладкавання лаў, кінапраектара для разборнага экранна спатрэбілася мінімум фінансавых укладанняў. Вырасылі, што “сінематограф ля возера” займае вузкую спецыялізацыю і будзе дэманстраваць толькі рэтра-кінастужкі. Немалаважны нюанс: паказ фільмаў — бясплатны.

на плошчы 17 Верасня. У аграгарадку Торкачы праведзены тэатралізаваны абрад “Зялёныя святыкі”. Яго арганізатары — уздзельнікі дзіцячага клуба аматараў народнай творчасці “Святліца”, які дзейнічае пры Дзятлаўскім раённым цэнтры культуры.

Патэглефанаваў Аляксандр

скага абласнога метадычнага цэнтры народнай творчасці Ала Лялькіна піша: “У нашай установе працуе абласная выстава майстроў народнай цацкі і льялькі “Забавы — 2018”. Тут прэзентуюцца цацкі з керамікі, тэкстыла (мотанка, жэмка, спавітая льялька, рэзанальна-этанграфічныя вобразы, істарычныя герой, міфалагічныя персанажы, брэнды месца, вытворчасці ці культуры); традыцыйныя рухомыя цацкі з дрэва (каталкі, каруселі); аўтарскія драўляныя цацкі (такарня, разьбяныя, са ічаны); народныя цацкі з саломы, лазы, чароты, бяросты; цацкі з рэдкіх прыродных і штучных матэрыялаў (цеста, воск, шкарлупіна яйка, пяро, костка, папера, сінтэтыка); сувеніры аўтарскія льялькі. На вернісажы выставілі ўзоры тэатральны калектыву “Прэм’ера” Башнеўскага сельскага клуба Шумілінскага раёна пад кіраўніцтвам Ірыны Бондаравай.

Хадзем глядзець рэтра-кіно

Яўген РАГІН

Як па мне, дык выбар вельмі трапны: старое добрае кіно — заўжды выйгрышны варыянт. Рабочае адкрыццё “азёрнай кіназалы” адбылося 2 ліпеня. Дэманстравалася знакамітае “Каханне і галубы”. Нягледзячы на халадзку і дождж, на беразе сабралася з парасонамі каля двух дзясяткаў глядачоў, якім надакучылі хатні камп’ютар. Пра усё гэта распавяла дырэктар Бераставіцкага цэнтры культуры Алена Місюля. Яна дала яшчэ і тое, што цяпер вывучаеца мэтава аўдыторыя кіназалы і найбольш аптымальны час рэтра-кінапаказаў. Нешта падобнае, але ў асобным памяшканні нейкай канторы, я бачыў у свой час на вуліцы Пакроўскай у Віцебску. Рэпертуар, як падаецца, таксама варта складова, абапіраючыся на апытанні патэнцыйных глядачоў. Вось я, напрыклад, сто гадоў не бачыў мастацкай фільм “Луна-парк” Паўла Лунгіна з бліскучым Алегам Барысавым у галоўнай ролі.

Не паспелі мы паразмаўляць з Аленай Місюляй, як прыйшоў ліст ад Святланы Ганчаровай, якая піша пра “Пятроўскі фэст” у Бераставіцкім раёне. Аказваецца, ён ладзіцца ў кожным аграгарадку. Аўтар ліста паведамляе, як эстафету прынялі ў Макараўцах. Жыхары ўшанавалі святых апосталаў Пятра і Паўла. Не абыйшлася і без традыцыйнага пачастунка — духмянай выпечкі. Натуральна, албуйся і канцэрт мастацкай самадзейнасці.

правялі работнікі культуры і ўдзельнікі аматарскай мастацкай творчасці Лылейскага дома культуры. Асабліва ўдала выступілі дует Міхаіла Гладушкі і Наталлі Емяльян, тры ў складзе Наталлі Тапуць, Наталлі Емяльян, Галіны Корвель. Падчас Дня вышыванкі ў гарадскім парку раённага цэнтры ўпершыню знадзілі арт-фэст “Арнаменты роднага краю”. А работнікі Вішнеўскага дома культуры прэзентавалі выставу вышываў нацыянальных арнамантаў “Вярнісаж добрага настрою”. Кіраўнік гуртка вышывкі “Натхненне” Аксана Дыро правяла для выскоўцаў майстар-клас. У Абрамаўшчыне і Целяках прайшлі святы вёска. Падрывалі іх работнікі Лешчаныцкага сельскага клуба і Вішнеўскага ДК. Калі ж распачаўся дождж, Вераніка Жыжэўская з Абрамаўшчыны запрасіла гасцей і ўдзельнікаў у госці. Танчылі ўсе, нават 94-гадовай Вера Кажарновіч.

Загачык аддзела культурына-дасугавой дзейнасці Уздзенскага раённага дома культуры Людміла Цвірко загадае ў Год малой радзімы вёску Прысынак. Паўвека працаваў тут загачыкам хатні чыталня, а потым клуба Павел Шылоўскі, 110-гаддзе якога было адзначана днём. Ён кепска бачыў, але сэрцам адчуваў гукі і ноты. Пісаў вершы і песні. Ушанаваць памяць Паўла Іванавіча сабралася амаль уся вёска.

На Дзятлаўшчыне прыдумалі новы брэнды — святы танца. Настася Голуб паведамляе, што прайшло яно ў гарадскім пасёлку Наваселья. Святы рабілі народны духавы аркестр, заслужаны калектыву Рэспублікі Беларусь — ансамбль танца, музыкі і песні “Белыя росы” з Гродна, Тэатр песні Ірыны Дарафеевай з Мінска, узоры тэатр моды “Спадчына” з Ваўкавыска. Яшчэ дзве навіны ад Настасі Голуб, якая піша пра свята “Дзятлава ў сэрцы маім” з нагоды 520-годдзя горада. Тэатралізацыя і канцэрт адбыліся

Ліайко — кіраўнік клуба “Прырода і фантазія”, які сабраў вакол сябе суполку самабытных майстроў і мастакоў з усёй краіны. Патэглефанаваў і літаральна адваваў месца ў гэтым агіядзе для інфармацыі пра тое, што ў сталічным Цэнтры дадатковай адукацыі па Някрасава, 1 працуе выстава жывапісных работ Наталлі Ляшковай з Гродна. У экспазіцыі 45 пейзажаў розных куткоў Беларусі. Падобныя выставы, але вышывкі, батыку, піраграфіі (выпальвання па тканіне) дзейнічаюць у Інстытуце тэалогіі, у дзіцячай бібліятэцы № 10 Мінска.

Аддзел метадычнай работы Ашмянскага раённага цэнтры культуры распавядае пра свята “Кветкавая феерыя”. Другі раз яно ладзілася ў аграгарадку Кракоўка. І выбар гэты — невыпадковы. Справа ў тым, што менавіта ў Кракоўцы дзейнічае першая ў раёне цягліччанага гаспадарка. Канцэрт называўся “Букет талентаў”. Да самадзейных артыстаў з Кракоўкі далучыліся іх аднадумцы з аграгарадкаў Граўжышкі і Гальшаны. Як і заўжды, здзівіў выдумкай Ашмянскі цэнтры творчасці дзіцяці і моладзі, які зладзіў паказ мадэлью “Мода і кветкі”. Дзіцячая пляцоўка з атракцыйнама называлася “У гасцяў у Незабудкі”. Але наведвальнікаў чакалі не толькі гульні. Майстры аддзела рамяства і традыцыйнай культуры вёскі Палыны Валынічна Свірская і Валынічна Пакуневіч давалі ахвотным майстар-класы па пляценні кветак з пацерка. Мне асабіста спадабалася назва экспазіцыі, дзе заглядчына клубка Роза Янчукіч прэзентавала асабістую калекцыю паштовак 1970 — 2000 гадоў. Дык вось ашаніце — “Розы ад Розы”!

Вядучы метадыст Віцебскага абласнога метадычнага цэнтры народнай творчасці Ала Лялькіна піша: “У нашай установе працуе абласная выстава майстроў народнай цацкі і льялькі “Забавы — 2018”. Тут прэзентуюцца цацкі з керамікі, тэкстыла (мотанка, жэмка, спавітая льялька, рэзанальна-этанграфічныя вобразы, істарычныя герой, міфалагічныя персанажы, брэнды месца, вытворчасці ці культуры); традыцыйныя рухомыя цацкі з дрэва (каталкі, каруселі); аўтарскія драўляныя цацкі (такарня, разьбяныя, са ічаны); народныя цацкі з саломы, лазы, чароты, бяросты; цацкі з рэдкіх прыродных і штучных матэрыялаў (цеста, воск, шкарлупіна яйка, пяро, костка, папера, сінтэтыка); сувеніры аўтарскія льялькі. На вернісажы выставілі ўзоры тэатральны калектыву “Прэм’ера” Башнеўскага сельскага клуба Шумілінскага раёна пад кіраўніцтвам Ірыны Бондаравай.

Бібліятэка прайшла ў Ашмянскі дзіцячы бібліятэчы другі раз і, па словах супрацоўніка ўстановы Ганны Кераль, зноў дзіцяці чытачоў. Спачатку ўсіх напалохалі кот Базілю і ліса Аліса, якія нібыта схавалі ключ ад бібліятэкі. Так распачаўся алдзін з кветкаў таго вечара. Натуральна, чытачы ключ ашукалі і знайшлі магчымасць выбраць сабе па густу творчую зону, модны салон і інтэлектуальную пляцоўку. Аднак кожны стараўся павываць паўсюль. Словам, наступным летам дзеці будучы чакачы чарговай інтрыгі аваншурнай ночы ў бібліятэцы.

Акцыя “Чытаем па-беларуску” прайшла ў Мастоўскага раённага бібліятэцы. Пра гэта паведамліла метадыст аддзела бібліятэчнага маркетынгу Вольга Коршун. На пляцоўцы ля кінатэатра “Сучаснік” сабраліся самыя актыўныя чытачы і жыхары райцэнтры. Гучалі вершы, байкі, урывкі з хрэстаматыйных беларускіх пэм.

Бібліятэчны бульвар для дзіцяці летніка “пабулавалі” супрацоўнікі Свіслацкай і Квасоўскай сельскіх бібліятэч. Бульвар дзейнічае ў Свіслацкім СДК. Галоўны бібліятэкар па арганізаваным-маркетынгавай дзейнасці Гродзенскага раённага культурна-інфармацыйнага цэнтры Людміла Трубыч напісала, што дзеці тут вельмі арганічна сумяшчаюць чытанне з гульнямі.

- На здымках:**
- 1 Духмяная выпечка “Пятроўскага фэсту” ў Макараўцах. А кабеты прыгажуні якія!
 - 2 520 гадоў Дзятлаву.
 - 3 У Мастах чытаюць па-беларуску.
 - 4 “Кветкавая феерыя” ў Кракоўцы на Ашмяншчыне.

Эфект залюстроўя

У Батчы мне трэба было з'ездзіць хоць бы затым, каб пачуць, як спявае, вобразна кажуць, культавая фігура не толькі для гэтага месца, але і для фальклорнай Беларусі ў цэлым. Вярнуўшыся дадому, я пракруціў некалькі песень пары вядомых айчынных этна-калектываў — тых, што змешваюць у сваёй творчасці аўтэнтыку з сучаснымі тэхналогіямі. “У адны вароты” яны прайгралі. “А што ў гэтым аграгарадку “на кані” ў культуры ўвогуле?” — спытаеце вы. Адказваю.

Алег КЛІМАЎ, Мінск — аграгарадок Хаціслаў
Маларыцкага раёна — Мінск / Фота аўтара

МАСТАЦТВА КУПІЦЬ МОЖНА НЕ ЗАУСЁДЫ

І ўстанова гэта — Сельскі дом культуры, што знаходзіцца ў вилізімым будынку. Пакуль пройдзеш з аднаго яго канца ў другі — пра многае перадумаеш. Напрыклад, пра тое, чаму такая вялікая прастора перад ДК пустая і голая? Стаіць на газоне дзесьці ў баку нейкая драўляная статуя і ўсё. Іншых скульптурак няма, як і стэндаў з нагляднай агітацыяй і анонсамі мерапрыемстваў ці лавак хаця б. Расліннасць на клумбах скошана пад самы карэньчык. Такі пейзаж выклікае сумнеў — а творчае жыццё ва ўстанове ёсць? І калі так, то ці настолькі ж беднае? Хутэй трэба шукаць дырэктара, каб расправяла пра гэта.

— Галіна Іванаўна, напэўна, і ў жыхароў Хаціслава, і ў вашага начальства Дом культуры на рахунку добрым. Але, далібог, пляцоўка каля яго — гэта проста залюстроўе нейкае — са знакам мінус.

— Зараз зойдзем з вамі ўнутр, убачыце, што і рамонт будынку вельмі неабходны, — тлумачыць спадарыня Хомік. — Нас запўняваюць, што зробіць яго. Але калі? І калі крэслы ў зале абновіцца, гукавая і святлавая апаратура? Чаму так шэра перад Домам культуры? Зноў-такі — не хапае грошай для таго, каб нешта ўдзельнічае тут яркае. Спрабавалі мы і клумбы разбіваць, і фігуры нейкія туды ўкопвалі, але моладзь у нас ужо вельмі шустрая: вытоптваем усё, буршыць. Сварыліся з імі, мільшыю прасілі ўмяшчацца — марна: як вечар, так хлопцы з дзяўчатамі тут збіраюцца — і панеслася.

Але не ўсе бораць і вытоптваюць. Ёсць тыя, хто ходзіць у народны ансамбль песні і музыкі “Хаціславяне” і ўзорны клуб аматараў фальклору “Вясковая табала”, у мужчынскі вакальны калектыў і шматпрофільны сямейны “Вяселья суседзі”, у два харэаграфічныя гурткі — дарослы і дзіцячы, у студыю эстрадных спеваў — таксама дарослую і дзіцячую. Прычым не ў кожную з іх можна тра-

піць каму заўгодна, бо для ахвотных далучыцца ёсць і нешта накіпталт конкурсаў. Яно і зразумела, бо многія фарміраванні канцэртуюць за мяжой, значыць, прафесійны ўзровень іх артыстаў павінен быць высокі. Але для сваіх аднавяскоўцаў яны выступаюць бясплатна.

— Не перастаеце здзіўляцца мяне, Галіна Іванаўна, — здольнасць гаварыць вяртаецца да мяне секунд праз пяць. — Тэрмінова патрэбны рамонт, патрабуе ўмяшчання матэрыяльна-тэхнічная база, пра прастору каля ДК я ўжо і не гавару, а вы даце бясплатныя канцэрты.

— Адкуль жа грошы на ме-

Тэрыторыя ля Дома культуры навявае невясёлыя думы.

рапрыемствы ў нашых жыхароў? Зарабіце Дом культуры дыскаўтамі, выязнымі выступамі, што праходзяць па ўсёй краіне.

Свежым вокам зірнуць на культуру Хаціслава “К” папрасіла Галіна Беньясюк, што 15 гадоў кіруе ў школе народнай творчасці СДК гуртком вышэйкі “Чароўная нітачка”. Яна знаёміць з традыцыйнай культурай дзесьці дзяцей трэціх — п'ятых класаў. Заняткі ў аб'яднанні праводзіць не толькі Галіна Міхайлаўна, але і мясцовыя майстры, якіх, па сцвярджэнні ўмелцы, у аграгарадку хапае.

— А ці ёсць нейкія асаблівасці ў маларыцкай вышэйкі?

— У колерах, перш за ўсё, — адказвае спадарыня Беньясюк. — У малонках пераважаюць чорны і чырвоны. І абавязковы белы фон. Многія ўзоры ўяўляюць з сябе тры кветкі. Пакуль я не магу адгадаць таямніцу, чаму іх менавіта столькі.

Работы выхаванцаў гуртка выстаўляюцца не толькі ў Хаціславе і раёне агул. Як адну з памятных

Галіна Бенекок 15 гадоў кіруе кружком вышэйкі.

“Сэрца Кашчэя”

“гастроляў” іх настаўніца ўспамінае ўдзел “Чароўнай нітачкі” ў свяце “Александрыя збірае сяброў” у 2017 годзе.

— А купіць гэтыя паспраўднаму творы мастацтва можна? — спыняюся я каля ўпадабанага ручнічка.

— Так, — суразмоўца чамусьці бінтэжыцца. — Баюся, праўда, што пры ўсёй да вас павазе, вы можаце не “пацігнуць” кошт.

І сапраўды — дорага. Але, паверце, яно таго вартэ! Ну, а што з хаціслаўскай культурай?

Галіна Беньясюк:

— Мне здаецца, народная творчасць на сале адраджаецца. І што мяне вельмі радуе, нам, захавальнікам традыцый, ёсць на каго абалеріцца — у дзіцей ёсць вялікі інтарэс да той жа вышэйкі (у маім гуртку, дарчы, разам з дзяўчатамі і хлопчыкі займаюцца) або саломкапільчэння.

Сам Хаціслаў вельмі багаты на мерапрыемствы аграгарадок, шмат канцэртаў у нас праходзіць — выступаюць свае артысты (шкада, што з іншых беларускіх мяс-

Загадчыца філіяла школы мастацтваў Наталія Ківачук

Галіна Хомік: грошай няма, але трымаемся.

сах — няхай гэта будуць камп'ютары або спорт — пра дзіцей, што ўцягнуць у культуру аграгарадка, я магу сказаць толькі добрае, — кажа загадчыца філіяла Наталія Ківачук. — Многія з іх нават “шматстаночнікі” — і ў нас займаюцца, і ў гуртках Дома культуры. Усюды па-

— Пытанне гэта мы пастаянна ўздываем, — паведамляе Наталія Аляксандраўна, — але парадаваць нас пакуль нічым не могуць. Прыходзіцца самім рэстаўраваць усё. І, вядома ж, патрэбны грунтоўны рамонт будынка.

А ў дзіцей з тэатральнага аддзялення, пакуль мы гаварылі, галава балела не пра тое — яны рэцэпіравалі казку “Сэрца Кашчэя”.

Пашэнны дзяўчынкі і хлопчыкі. Адзін з якіх прызнаўся, што марыць стаць акцёрам, а другі выказаў сваю незадаволенасць чымсьці. Я так і не зразумеў, чым менавіта — ці то маім недарэчным уварваннем у творчы працэс, ці то пастаноўкай, а, можа, узроўнем партнёраў. Але не культурай Хаціслава, напэўна, якой мне шчыра хочацца пажадаць неўмярчасці.

Галіна Беньясюк:

— Калі казаць непасрэдна аб навучальным працэсе, я не надта добра ведаю, як жыве наша Дзіцячая школа мастацтваў. Але, мяркуючы па размовах маіх знаёмых, у якіх дзеці і ўжо ўнукі ў яе ходзіць, у гэтай установе ўсё ідзе добра. Ды я і бачу, з якім настроем дзеці бягуць туды. А вось на выступы іх я хаджу. Мне вельмі падабаецца. І душа спявае, і сама, здараецца, падпяваю.

Філіял Маларыцкай ДШМ ў Хаціславе працуе па трох кірунках: музычным, харэаграфічным і тэатральным.

тэчак не прыязджаюць). Няма выстаў: адказваецца, на ўсіх нашых прапрыемствах ёсць людзі, якія ўмеюць рабіць нешта сваімі рукамі, і вось іх работы часта дэманструюцца ў Dome культуры. Прынесці б да ладу яшчэ тэрыторыю каля яго, а то некажакінута ўсё перад галоўным уваходам. І, вядома, змрочна ён выглядае звонку — там аблезла, тут аблупілася...

ТАТАЛЬНЫ АЛЬТРУІЗМ

Размешчаны ў Хаціславе філіял Маларыцкай дзяржаўнай дзіцячай школы мастацтваў працуе па трох кірунках: музычным (акордэон і баян), харэаграфічным і тэатральным. Ва ўстанове навучаецца 58 дзяцей і яшчэ 6 займаюцца на падрыхтоўчым аддзяленні.

— Пры ўсіх тых спаку-

спяваюць. Далёка не ўсе з іх потым выбіраюць прафесію, звязаную з культурай. Але, арыентаваны і саміх дзяцей, і іх бацькоў на тое, каб па завяршэнні вучобы ў школе найбольш таленавітыя выхаванцы ўсё ж паспрабавалі б паступаць у сярэднія, а затым і ў вышэйшыя навучальныя ўстановы адпаведных профіляў, для нас як для педагогаў вельмі важна іншае: каб нашым выпускнікам у жыцці спатрэбіліся тыя эстэтычныя ўрокі, нормы, якія, спадзяюся, мы да іх даносім.

У выпалку з Хаціславам да такіх, мабыць, адносіцца і татальная бескарысліваць у сферы культуры, што накрэла гэты населены пункт. Бо і навучэнцы філіяла таксама даюць толькі бясплатныя канцэрты. Граючы на інструментах, якія таксама даўно не абнаўляліся.

“Жыліцкі Версаль” у валізцы

200-гадовая гісторыя палаца ад Булгакаў да Ядвігіна III.

“К” ужо пісала пра тое, што вызначаны пераможцы XXVI рэспубліканскага конкурсу “Бібліятэка — асяродак нацыянальнай культуры”. Сёння гаворка пра канкрэтнага ўладальніка прэміі — Жыліцкую сельскую бібліятэку-філіял сеткі бібліятэк Кіраўскага раёна. Гэтага поспеху ўстанова дамаглася ў намінацыі “За пошукавую і даследчую працу” сярод бібліятэк, размешчаных у сельскай мясцовасці. Супрацоўнікі склалі летапіс роднай вёскі, уплыў на якую аказаў палац роду Булгакаў, і назвалі ладную па памерах і вазе кнігу “Жыліцкі Версаль”. Я, напрыклад, яшчэ не бачыў падобных самаробных выданняў, падрыхтаваных на такім высокім узроўні. Для альбома нават валізка адмысловая зроблена.

Яўген РАГІН

няпад, і пра сённяшняе адраджэнне.

“ЖЫЛІЧЫ ПАВІННЫ ГУЧАЦЬ!”

Ілона САРОКІНА, дырэктар Магілёўскай абласной бібліятэкі імя Уладзіміра Леніна:

— Я паглядзеў на афармленне выдання. Вельмі ўсё прыстойна. Гэта заслуга вельмі абласных спецыялістаў? — Тут правалі і бібліятэкары, і адначасова — мастакі-дызайнеры, знаёмыя з кнігавыдавецкай дзейнасцю, з гісторыяй роднага краю. Інфармацыя, на мой погляд, пададзена кітка і з густам. Жылічы павінны гучаць! Маю на ўвазе і турыстычную прывабнасць палаца, і сацыяльную значнасць гэтага культурнага цэнтра, дзе сабраны і бібліятэка, і музей, і школа мастацтваў.

— Ці рэальна пераўтварыць альбом у выданне з пэўным накладам?

— Думаю, што рэальна. Толькі змяніць трэба афармленне, бо сённяшняе — вельмі дорага каштуе. Сімпатычны рэкламны альбом атрымаецца. Краіна павінна ведаць усё пра наш палац у Жылічах!

К

Як свядражаюць бібліятэкаркі з Жылічаў (а таксама іх калегі з Кіраўска і Магілёва), далены фаліянт — пілотны і павінен стаць асновай для друкаванага краязнаўчага альбома хоць з нейкім накладам. Тады, спадзяюся, будзе выпраўлены і галоўны, на мой погляд, недахоп “...Версаль”, тэкст якога займе не толькі руска-, але і беларускамоўны варыянт.

Паколькі падрыхтоўку альбома курывалі не толькі ў Жылічах, а падтрымлівалі творчы працэс і ў раённым ды абласным цэнтрах, гэтае інтэр’ю мае трох герояў, галоўным жа застаецца сама кніга.

“ПРЫВІД ПАКУЛЬ МАУЧЫЦЬ”

Ташыяна ВАСІЛЬКОВА, загадчык Жыліцкай сельскай бібліятэкі:

— Ташыяна Мікалаеўна, палацава-паркаваму комплексу Булгакаў — амаль 200 гадоў, а вашай бібліятэцы колькі?

— Яна дзейнічае з 1948 года. Спачатку належала сельгасарцелі імя Іосіфа Сталіна і размяшчалася ў адным з памяшканняў крухмальнага заводу, з 1953 года рэарганізавана ў прафсаюзную бібліятэку мясцовага саўгаса-тэхнікума, потым перайшла на баланс аддзела культуры і працавала ў будынку дома культуры. А ў 2004-м, калі клуб састарэў, перабралася ў палац.

— Ігнат Булгак, землеўладальнік, бабруйскі павятовы маршалак і першы гаспадар палаца не мог не мець тут бібліятэкі. Ці быў магнат асветнікам, ці рабіў спробы ператварыць сваю бібліятэку ў публічную?

— Шкада, але мы такіх звестак не знайшлі. Я ў бібліятэцы працую вось ужо трыццаць гадоў (маладым спецыялістам прыйшла палісія ўніверсітэта культуры), увесь гэты час краязнаўствам займаюся. Калі б існавалі такія факты, мы пра іх ведалі б. Што знайшлі, тым скарысталіся. Наш альбом — шматжанравы. Тут не толькі архіўныя дакументы, фотаздымкі

(у тым ліку і Яна Булгака — сусветна вядомага фотамайстра), але і ўспаміны сведкаў. Асобныя матэрыялы не ўвайшлі ў асноўны тэкст. Да прыкладу, успаміны і вытрымкі з дзённікаў нібыта пазашлобных дзяцей Булгакаў. Хачу дадаць, што мы паставілі і шчыльна супрацоўнічаем з гістарычным комплексам-музеям, мастацкай школай (дзе гэты ўстанова таксама працуе ў памяшканнях палаца), сельскагаспадарчым каледжам і сярэдняй школай. Таму і кніга такой адмысловай атрымалася. Гісторыя, легенды, асобы, дзень сённяшні.

— Шмат адкрыццяў зрабілі падчас збору матэрыялаў?

— Яшчэ летась пераклалі артыкул польскага гісторыка Рамана Афаназыя “Добасна”. Так па імені бліжэйшай вёсачкі называлася калісьці рэзідэнцыя Булгака. Пераклад зрабіла намеснік дырэктара сеткі бібліятэк раёна Марына Мікешына. Мала хто, напэўна, ведае, што ў 1860 годзе сядзібкі кіраваў Іван Лявіцкі, у якога на жыліцкай зямлі нарадзіўся сын — Антон, які потым стане знакамітым беларускім празаікам Ядвігіным III.

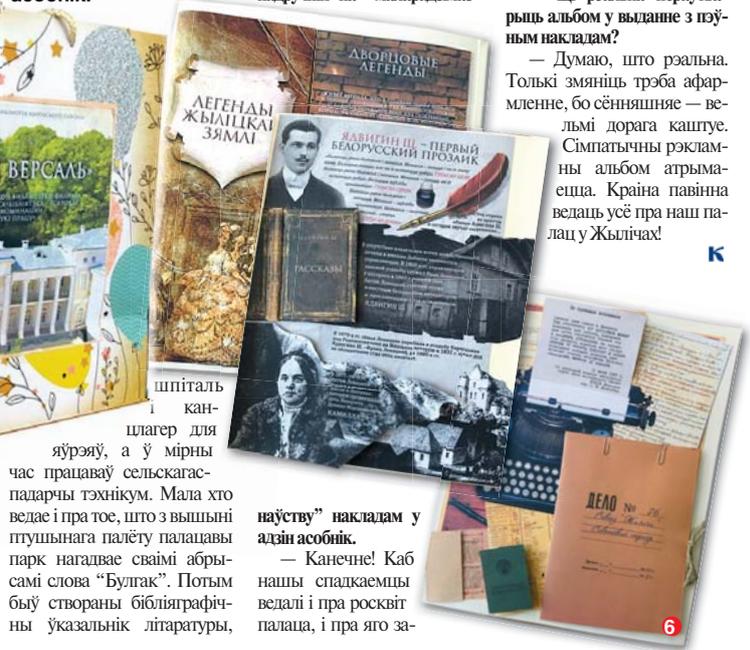
— Я ўпершыню быў у Жылічах, калі там толькі пачынаўся рамонт, дык вось мясцовае дзятва распавяла мне пра палацых прывідаў. Гэта праўда, што прыстойны палац

На здымках:

- 1 Ташыяна Васількова.
- 2 Інеса Падальяк.
- 3 Ілона Сарокіна.
- 4 Сумка для “Жыліцкага Версала”.
- 5 Фарзац краязнаўчага альбома.
- 6 Старонкі выдання накладам у адзін асобнік.

дакументаў пра гэты куток нашага раёна. Заставалася ўсё абагульніць і сістэматызаваць. А цягам двух апошніх гадоў у раёне пачаў рэалізоўвацца мэтай праект “Усёй сям’ёй — у бібліятэку”. У афармленні альбома вельмі актыўна дапамагала абласная бібліятэка.

— Карацей, атрымаўся падручнік на “маларадзімаз-

шпіталь і канцлагер для яўрэяў, а ў мірны час працаваў сельскагаспадарчы тэхнікум. Мала хто ведае і пра тое, што з вышнімі птушынага палёту палацавы парк нагадвае сваімі абрысамі слова “Булгак”. Потым быў створаны бібліяграфічны ўказальнік літаратуры,

наўству” накладам у адзін асобнік.

— Канечне! Каб нашы спадкаемцы ведалі і пра росквіт палаца, і пра яго за-

Калі над зямлёю — туманы

Адразу дзве выставы вядомых беларускіх фотамастакоў — Віктара Суглоба і Анатоля Дрыбаса — прысвечаныя Году малой радзімы, адкрыліся ўчора, 6 ліпеня, у Гродне.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Як адзначыў “К” кіраўнік народнага фотаклуба “Гродня” Аляксандр Ласмінскі, выставы прадстаўлены жыхарам і гасцям абласнога цэнтра адразу на дзвюх знакавых культурных пляцоўках горада.

Так, Віктар Суглоб прэзентаваў свой праект пад назвай “Беларускія туманы” ў гарадскім выставачным зале абласнога цэнтра. Тут можна пабачыць пейзажы беларускай прыроды, якія ўдалося зняць аўтару ў розных кутках краіны. У пераважнай большасці, фота зроблены ранкам, на ўзыходзе сонца — калі над зямлёю падымаюцца туманы.

А ў культурным цэнтры “Фестывальны” дэманструюцца здымкі, зробленыя яшчэ адным членам Беларускага грамадскага аб’яднання фатографуў і народнага фотаклуба “Мінск”, а таксама фотакарэспандэнтам выдавецтва “Беларуская энцыклапедыя імя Петруся Броўкі” Анатолям Дрыбасам.

Аб’яднаная экспазіцыя назвай “Мая Беларусь” змяшчае работы, якія былі зробленыя аўтарам за апошнія два гады. Спецыфіка працы ў выдавецтве патрабуе ад яго ўмення фатографавачы самыя розныя аб’екты, але любімай тэмай у творчасці Анатоля Дрыбаса быў і застаецца беларускі пейзаж. Дзясяткі пейзажыў краявідаў прадставіў у сваёй выставе фотамастак.

Па словах Аляксандра Ласмінскага, фотавыставы, прысвечаныя Году малой радзімы, яшчэ неаднаразова пройдуць у Гродне, у тым ліку — і з удзелам сталічных аўтараў.

К

У АДКАЗ НА #МЕТОО

Берлінская кампанія "Шаўбюэн" і рэжысёр Томас Остэрмаер (вядомы беларускім глядачам па "Ворагу народа", паказаным у Мінску па запрашэнні Інстытута Гётэ ў 2015 годзе) увайшлі ў топ-10 са спектаклем "Вяртанне ў Рэймс". Яго драматургічнай асновай стала кніга сучаснага французскага аўтара Дзідзея Эрыбона, у якой той разважае пра рабочы клас. Некалі ён быў носьбітам прагрэсіўных ідэй, але цяпер схільны да галасавання за папулярнага. Пакаленне 1968 года стала ў Еўропе палітычным істэблішментам, а вось рабочыя — зольшага апалітычныя. І таму ад іх ім'я ў Заходняй Еўропе заўжды прамаўлялі інтэлектуалы.

У той самы час, спектакль Остэрмаера закрэмае яшчэ і іншую тэму — прычым найперш менавіта яе. Гэта роля жанчыны ў тэатры. Пастаноўка пераносіць нас у сітуацыю рэпетыцыі, калі актрыса чытае пад запіс тэкст, рэжысёр дае ёй указанні, а тэхнічны супрацоўнік дазваляе сабе жартачкі наконт яе інтэлекту. На працягу ўсяго спектакля актрыса застаецца ў падначаленай ролі, пакуль у самым канцы — апошні ўрывак з кнігі Эрыбона ўжо прачытаны — не паддаецца натхненню і не пачынае гаварыць пра сваю сям'ю. Як выявілася, яе тата — таксама прыхільнік левых перакананняў, які паходзіць з рабочага асяроддзя. І мы разумеам: ёй ёсць што сказаць ад сябе. Сітуацыя на сцэне імгненна мяняецца, з выканаўцы актрыса робіцца прамоўцай, набывае свой уласны голас.

Спектакль Томаса Остэрмаера стаў прызнаннем жаночай працы — і адказам на дэбаты ў нямецкім грамадстве, што разгарэліся як рэакцыя на кампанію #metoo. Варта адзначыць, што ў Германіі яна не столькі выкрывала факты сексуальных злоўжыванняў, колькі актуалізавала пытанне пра няроўную аплату мужчынскай і жаночай працы, у тым ліку і ў тэатры (паводле статыстыкі за 2016 год, у сферы культуры і медыя жанчыны атрымлівалі за такую самую працу на 24 працэнты менш за мужчын).

КАНСТРУЯВАННЯ МОВА

Спектакль на штучнай мове паказваў на фестывалі гамбургскага тэатра "Талія". Гэта класічная "Адзіся", убачаная вачамі дваіх засмучаных. Тэлемах і Тэлегон, два сыны ад розных маці,

Сёлетні фестываль "Берлінскія тэатральныя сустрэчы", як заўсёды, прадставіў дзесяць нямецкіх пастацовак мінулага сезона, адабраных прафесійным журы. Патрапіўшы туды, я мела магчымасць паразважаць, як развіваецца тэатральны працэс на радзіме Брэхта. А паколькі ў Германіі тэатр ніколі не застаецца ў баку ад вострых сацыяльных праблем, па выбары спектакляў можна меркаваць і пра тое, што найбольш бальці для нямецкага грамадства.

І сапраўды, ідэйны змест пастацовак можа ўразіць айчынную публіку: апрача вечных тэм, на сцэну часцяком выносяцца і актуальныя газетныя навіны.

Вечныя тэмы і сюжэты навін

Які ён, нямецкі тэатральны топ-10?

глядзяць на бацьку парознаму. Адзін — як на магутнага ваяра, другі — як на прыўкраснага вандруўніка. Ці супадаюць іх версіі падзей?

Перад намі разгортваецца сапраўдны магічны тэатр, дзе з выкарыстаннем мінімалістычных сродкаў артысты то пераўтвараюцца ў барцоў, то самі змагаюцца з цыклопам Паліфемам. Канструяваная мова — нешта сярэдняе паміж дацкай, англійскай і нямецкай — зразумела нават тым, хто не валодае ніводнай з названых моў.

РУХ ПА КОЛЕ

"Войцэк" Георга Бюхнэра ў пастаноўцы Базэльскага тэатра (Швейцарыя) выклікаў шалёнае захапленне глядачоў. Спектакль не адхіляецца ад тэкста п'есы. Пры гэтым, артысты за час дзеі

фізічна пераадоляюць вялікія адлегласці — яны крочаць па коле, якое мяняе свае параметры. З аднаго боку, гэты бясконцы рух як бы дэманструе, што выйсця няма, з іншага — прыкметна ажыўляе пастаноўку. Яе другім фантастычным складнікам становіцца музыка. Аркестр сядзіць на сцэне, з'яўляючыся адным з дзейных

асоб гэтага спектакля. Густы барабанны бой падкрэслівае бессэнсоўнасць тых фізічных высілкаў.

Калі беларускі "Войцэк" Юрыя Дзівакова-Душэўскага, пастаўлены летась на малой сцэне Купалаўскага, атрымаўся выразна экспрэсіянісцкім — дзякуючы найперш сцэнаграфіі — і выкананы на амаль невыносна высокай ноце (іранічна разбаўленай

нямецкімі шлягерамі), то "Войцэк" швейцарскай амаль рамантычны: адзінока герой апынаецца сам-насам з механістычным светам.

ФАЎСТ І РЭСТЫТУЦЫЯ

Як і ў іншых сферах культуры, у нямецкім тэатры актыўна ўздымаецца пытанне спадчыны каланіялізму. У музейных калекцыях Германіі, якія збіраліся ў тую эпоху, знаходзяцца аб'екты, забраныя ў іх гаспадароў гвалтоўна. Гісторыкі гавораць аб неабходнасці даследавання паходжання такіх артэфактаў і вырашэння іх далейшага лёсу. Там, дзе посткаланіяльны дыскурс яшчэ не ўключаны ў апісанне і прэзентацыю калекцый, гэта робіцца спакваля.

І менавіта такі кан-

Спектакль паказваецца то з класічнай канцоўкай (герой робіць выбар на карысць прыватнага жыцця і супраць рэвалюцыі), то з альтэрнатыўнай, адноўленай па аўтарскіх чарнавіках: герой абірае рэвалюцыю.

Апрача "асноўнага меню" з дзесяці спектакляў, у рамках фестывалю ладзілася таксама суправяджальная праграма. На яе традыцыйна запрашаюцца тэатральныя дзеячы з усяго свету. У некалькіх розных фармацях адбываліся сустрэчы, дыялогі, завязваліся знаёмствы, затым з часам спарядзіць новыя прыклады міжнароднага супрацоўніцтва ў галіне тэатра. Дзякуючы спрыянню Пасольства ФРГ у Беларусі, прыняць узел у сёлетняй праграме змаглі дырэктар фестывалю "Тэарт" Анжаліка Крашэўская і рэжысёр тэатра "Крылы халопа" з Брэста Аксана Гайко. А таксама ў межах суправяджальнай праграмы глядачам былі прапанаваны спектаклі з Сінгапура пра каланіяльную спадчыну гэтай краіны, з

Бразіліі і іншых краін.

Зразумела, патрапіць на лепшыя нямецкамоўныя спектаклі змаглі хіба нешматлікія ішчасліўчыкі — тэатральныя пляцоўкі ўсіх ахвотных змясціць не здатныя. Але арганізатары фестывалю вынайшлі цудоўны (і варты пераймання) спосаб далучыць да гэтага мастацтва — апрыёры даволі камернага — самай шырокаю публіку. Трансляцыю пастацовак змясціць не здатныя на вялікім экране, які размяшчаўся наўпрост на Патсдамскай плошчы. Тэлевізійны канал Zsat зрабіў там імправізаваную глязельную залу ў фармаце open-air.

КАНЦОЎКА НА ВЫБАР

Нарэшце, Брэхтавы "Барабаны ўначы". Класічная п'еса, чыя прэм'ера адбылася амаль стагоддзе таму ў мюнхенскім тэатры "Мюнхнер Камершпіле", там жа пастаўлена наноў.

Вера ДЗЯДОК
Аўтар дзякуе Праекту Еўрапейскага Саюза МОСТ за магчымасць наведаць фестываль

Харацтва з акна пакоя

АД СКАРЫНЫ ДА ХАРУЖАЙ

Валянціна Міхеева нарадзілася 12 красавіка ў горадзе Благавешчанску — ва ўкраінным далёкаўсходнім кутку цяперашняй Расіі. Адрэз паля войны сям'я ўслед за бацькам, інжынерам-пуццейцам Мікалаем Дзямянавічам, перабралася ў падмаскоўны гарадок Пушкіна, а затым і ў сталіцу СССР. Маці Валянціны, Ганна Міхайлаўна Кір'ялава, працавала мастаком-афармляльнікам у Вялікім тэатры. І не дзіва, што дачка таксама абрала творчую прафесію.

У 1948 годзе Валянціна паступіла на спецыяльнасць «Архітэктурна-дэкаратыўная скульптура» ў Маскоўскае вышэйшае мастацка-прамысловае вучылішча — знакамітую Строганавку. Паспяхова скончыла навучанне і атрымала кваліфікацыю мастака-дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

У 1956 годзе на апацінку ў прыбалтыйскім Дзінтары дзіўчына знаёміцца са сваім будучым мужам — мінчуком Генадзем Шлясам, які тады пачынаў кар'еру цяжкаатлета. І, не доўга думаючы ды не зважаючы на пратэст бацькоў, з'язджае да яго ў Мінск.

У беларускай сталіцы яна асвоілася хутка і ўжо праз год стала ўдзельніцай калектывных мастацкіх выстаў, выступаючы на іх у ролі скульптара. Неўзабаве набывала вядомасць як выбітна аўтар пластычнага партрэта. Іх прабразамі становіліся самыя розныя постаці — як выбітныя дзеячы беларускай культуры (Францішкі Скарына, Якуб Колас, Янка Купала), так і героі савецкага часу — напрыклад, Вера Харужая і Алена Мазанік. Крытыкі такса-

ма высока ацанілі і сюжэтныя кампазіцыі скульптара — «Юнацтва», «Дружба народаў», «А. Макаранка з дзецьмі», «Салдаты свету».

У пастаяннай экспазіцыі Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь можна ўбачыць выкананы ў мармуры партрэт з сімвалічнай назвай «Мінчанін» (1960). На ім выяўлены муж Валянціны Міхеевай, якому было наканавана стаць чэмпіёнам БССР

па цяжкай атлетыцы. Партрэт стаў для мастацкі этапнай, знакавай працай, і менавіта яна прадстаўляе яе творчасць у многіх дэвіднах і энцыклапедыях па беларускім мастацтве.

НІ-БЫ Ў СТАРЫМ ЛЮСТЭРКУ

Любімыя дзеці таксама становіліся малдзямі і прататыпамі многіх сюжэтных скульптурных кампазіцый, стылістычна заснаваных на традыцыях савецкага манументалізму, але, разам з тым, напоўненых эмацыйна цёплай, даверлівай інтанацыяй. У тэхніках жывапісу, графікі, высеўкавай акварэлі — такіх асаблівых для Валянціны — прыкметнае месца таксама займаюць партрэты дачок Яўгеніі, Тацыяны і сына Льва. А яшчэ сярод навываў мастачкі — нямаля аўтапартрэтаў.

Фрыда Кало казала: «Я пішу аўтапартрэты, таму што так часта бываю ў адзіноце, таму што

Да 85-годдзя беларускага скульптара і мастака Валянціны Міхеевай

Можа падасца, нібы пра чалавека мастацтва — асабліва прызнанага і рэалізаванага — мы ведаем амаль кожную драбніцу. Але гэта — толькі на наш павярхоўны погляд. Хутчэй за ўсё, у душы творцы ёсць тое, што ўтоена ад знешняга свету: усхваляваны пошук, пачуццё недагаворнасці і недастатковасці створанага. Беларускі і савецкі скульптар Валянціна Міхеева (1933 — 2016) ці не ўсё жыццё імкнулася да прызнання іншага свайго таленту — жывапіснага. Разважанні аб творчым дары і аб супярэчлівай прыродзе мастацтва падтурхнулі мяне з нагоды юбілею Валянціны Мікалаеўны звярнуць увагу і на гэтую іпацэсць творчай асобы.

я — гэта чалавек, якога я ведаю лепш за ўсё». Валянціна Міхеева пісала аўтапартрэты на працягу ўсяго свайго жыцця — розныя па настроі, тэхніцы, каларыстычным рашэнні. Асабліва вылучаецца сярод іх напісаны на кардоне мініяшорны аўтапартрэт аголенай з густымі распушчанымі каштанавымі валасамі, успрымаецца як містычнае адлюстраванне ў старым цымяным люстэрку.

ПЕЙЗАЖЫ «ВЯЛІКАГА СВЕТУ»

У той самы час, яшчэ са студэнцкіх гадоў Валянціна захопленая пісала пейзажы — пакуль стрыманыя, у строгіх тонах і каларовай геме, традыцыйныя па мастацкай

для далейшага перапрадажу работ у Заходняй Еўропе і ЗША, дзе сёння не згае цікавасць да soviet art.

Увесну 1989 года па сямейных абставінах Валянціна з сынам Лёвушчам пераехала ў Заслаўе. У старалаўнім гарадку распачаўся новы перыяд яе жыцця — а таксама і творчасці. Пейзажы становяцца незвычайна яркімі, прасякнутымі спрадвечнасьцю колеру. Часам яны інсітныя, часам напіса-

натхнёныя стрыманым харацтвам беларускай прыроды, яна пісала з той натурой, якую магла сузіраць з акна свайго пакоя.

ПАМЯЦЬ

У юбілейны год Валянціны Міхеевай у Заслаўскай дзіцячай бібліятэцы адкрыецца пастаянная персанальная экспазіцыя яе скульптурных і жывапісных работ. Спаліземся з часам убачыць выставу мастачкі і ў гісторыка-ку-

льтурным музеі-запаведніку «Заслаўе». Думаецца, у найноўшай гісторыі ніхто з прызнаных творцаў не захаваў на сваіх палотнах непаўторную фактуру і настрой гэтага ціхага і ўтульнага гарадка так, як гэта змагла рабіць Валянціна Міхеева.

Сёння многія з твораў Валянціны Міхеевай знаходзяць сваё месца ў прыватных калекцыях як у Беларусі, так і за мяжой. Яе сын, літаратар Леў Міхееў, шчыра рады прызнанню свайго таленавітай маці. Але ўсё ж ён рупіцца аб захаванні яе твораў на радзіме. І таму ў самай звычайнай аднапакаёўцы, на праспекце Ракасоўскага (калісьці яны з мамай жылі менавіта там), Леў стварыў цудоўны імправізаваны музей Валянціны Міхеевай. Шчыра радуе, што памяць пра гэтага непаўторнага ў свайёй самабытнасці мастака жыве і будзе жыць.

Дзмітрый ЕРМАЛОВІЧ-ДАШЧЫНСКІ, магiстр мастацтвазнаўства
Фота Льва Міхеева і з яго асабістага архіва

Чарговы герой цыкла сяброўскіх нарысаў Адама Глобуса — яго даўні калега, які даўно жыве ў Парыжы, але і пра родны Мінск не забывае.

ПРОЗВІШЧА

Ніхто не стане спрачацца з тым, што цяжка насіць прозвішча вядомага героя сусветнай вайны. Пагатоў, калі гэта не проста супадзенне. Ты робішся часткай кінафільмаў пра дзеда-партызана. Часткай музея дзеда-падрыўніка. Часткай кніжак пра Вялікую Айчынную вайну і яе героя Канстанціна Заслонава, якому на чыгуначнай станцыі ў Воршы стаіць велічны помнік.

Ад залішняй пафаснасці Рамана Заслонава выратавалі самаіронія і аптымізм. Калі можна ад нечага аджартавацца, Раман абавязкова аджартуецца, а калі трэба стаць сур'ёзным і адказным, ён спакойна вернецца ў разважлівы і сур'ёзны стан. Думаю, што герою вайны спадабаўся б ягоны ўнук-мастак, чые карціны вясцё ў самых розных месцах на свеце, а яшчэ і ў мінскім рэстаране з назвай «Заслонаў».

ПАЎЗА

У жывапісца Заслонава вельмі тэатральнае прозвішча. З такім прозвішчам ты проста абавязаны любіць тэатральнае мастацтва, тэатральныя касцюмы, тэатральную сцэну. Раман усё гэта любіць. Ён малое вытанчаных жанчын у шырчэзных спадніцах, гаралы палобныя да тэатральных дэкарацый, урачыстае казачнае опернае сярэднявечча...

Але тут я вырашыў расказаць пра ягоны вопыт артыста. У Рамана вядомыя аргыстычныя здольнасці. Калі ён выходзіў на сцэну нашага тэатральна-мастацкага інстытута, усе ведалі — будзе весела, будзе смешна і будзе лепей за выступы студэнтаў з тэатральнага факультэта. Чаму лепей? Таму што Раман Заслонаў не будзе рабіць знарочыстых паўз. Студэнт-артыст выходзіў на сцэну і завісаў — трымаў паўзу. Раман выбігаў і скакаў, і спяваў, і танцаваў. Паўзу ў выступках Заслонава не было, і за гэта мы ўзнагароджвалі яго воплескамі. Раман рабіў нізкі паклон, заслонаваўся, а ўдзячныя глядачы ўсё яшчэ працягвалі напаўняць залу апладысмантамі. Пра такое нават згадаць прыемна.

ТЭАТР

Ёсць мастакі, для якіх самае важнае з усіх мастацтваў — тэатр. Калі яны малююць партрэт, у іх заўсёды атрымаецца

тэатральны партрэт. Калі яны пішуць краявід, атрымліваецца заднік дэкарацыі з кравядамі. Нават батальныя сцэны выглядаюць у іх так, нібыта ў бітве ўдзельнічаюць не вайскоўцы, а пераапраўленыя ў форму студэнты і аматары ролевых гульняў. Такая тэатральнасць з'явілася ў палатнах Вато. Пазней яна цудоўна прамалявалася ў гуашах Бенуа, Сомава і Бакста. Найбольш натуральна тэатральная жывапіснасць і лячэннасць паўстала ў палатнах Тышлера.

Цяпер падобная стракатая тэатральнасць пануе ў творчасці Рамана Заслонова. Ён наскрозь тэатральны. Ён любіць сцэну. Любіць тэатральныя сукенкі, строі і капялюшкі. На тэатральнай казачнасці Раман выбудаваў свой новы перыяд у жывапісе, завёз яго ў самы казачны горад — Парыж і там дадаў сапраўднасці і пераканаўчасці, пазычанай у паветры Шарля Перо.

ПАВЕТРА

Заслонаў тры гады правучыўся ў акадэмічных майстэрнях, якія ўзначальваў Міхаіл Савіцкі. А ён многае і пра многіх мог выказацца вельмі рэзка ў сваім бясконцым змаганні з сусветным злом.

Савіцкі стаяў на даволі высокай прыступцы сацыяльнай лесвіцы, таму большасць тых, хто знаходзіўся ніжэй, стараліся не заўважаць ягоных тырад. У Беларусі не было іншай аспірантуры для жывапісцаў, акрамя той, якой кіраваў Міхаіл Андрэевіч, таму мастакі, якія не падзялялі ягоныя палітычныя і рэлігійныя погляды, усё адно ішлі да яго ў вучні.

Вучыўся ў Савіцкага і Раман. Яму даводзілася чуць у свой бок самыя розныя закіды. “Раман, як ты змог так доўга трымваць такое?” — спытаў я ў Заслонова. “Як толькі Савіцкі пачынаў злавашча, я рабіўся празрыстым і бязважкім. Тырады праялялі праз мяне, як страла праз паветра. Яны праялялі хутка і не пакідалі следу. Так і вытрываў, так і скончыў аспірантуру...” Адкаж Рамана Заслонова мне спадабаўся, бо сам я не здатны быць празрыстым і бязважкім, як паветра.

ПАЛАСАТЫЯ ТКАНЫНЫ

Тканіна з шырокімі кантраснымі палоскамі — сама выразная. З такой тканіны рэвалюцыйныя мадэрністы марылі зрабіць касцюмы для лётчыкаў, для жыхароў ідэальнага Горада Сонца. Але замест іх будаваліся канцэнтрацыйныя лагеры. З паласатых тканінаў пачалі шыць не строі для новага

Словы пра мастака Рамана Заслонова

чалавека, а робу для лагерных работ.

Пасля Другой сусветнай вайны мастакі намалявалі тысячы карцін з рабамі ў паласатых робах. Міхаіл Савіцкі зрабіў трагічны цыкл карцін пра жыццё і смерць вязняў. Услед за ім паласатую тканіну пачалі пісаць на сваіх палатнах і навучэнцы жывапіснай майстэрні, якой ён кіраваў. Больш за астатніх паласатую тканіну палюбіў Раман Заслонаў.

Ён і зрабіў тое, што добры вучань робіць з настаўнікам. Мінус памяняў на плюс. На карцінах Рамана з'явіліся худыя манікеніцы. Замест бела-сіняй паласатых тканінаў намаляваліся чырвона-белыя, блакітна-белыя і бела-зялёныя драпіроўкі і зазіхачелі шыкоўныя сукенкі.

ПАЗІТЫЎ

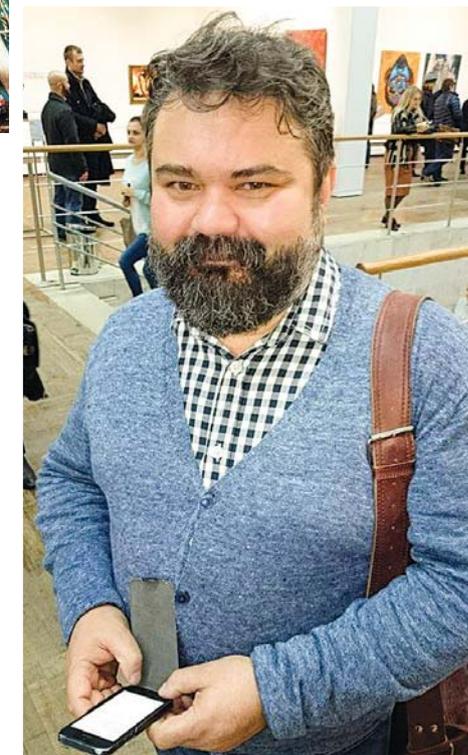
Адной з самых заганных рысаў у чалавеку я лічу штучныя пазітыў. Наогул, арганічныя пазітыў я маю ў каго сустракаў. Гэта ўнікальная з'ява. Чалавек жартуе — і табе смешна, ён распавядае пра самае звычайнае і будзённае, а ўсім навакол весела. Такая здольнасць ёсць у Рамана Заслонова. Мне з ім заўжды цікава і радасна. Як на мой розум, з Рамана мог бы атрымацца выдатны рэдактар сатырычнага

часопіса. Ён мог бы здымаць караткаметражныя камедыі. Мог бы ставіць у камерным тэатры аднаактовыя п'есы. Замест усяго гэтага, Раман Заслонаў піша алейнымі фарбамі карціны на палатне. Не стану казаць, што ў іх адсутнічае пазітыў і аптымізм — усё гэта ў іх ёсць. Але аптымізм у карцінах Рамана Заслонова грунтоўны і сур'ёзны.

АРТЫСТЫЧНЫ АРЫСТАКРАТЫЗМ

Арыстакратыя даўно сышла з гістарычнай сцэны. Яна згінула ў рэвалюцыйных бітвах і пад нажом гілятыны. Але арыстакратычны дух застаўся ў творах мастацтва і працягвае культывавацца асобнымі мастакамі і літаратарамі. Тое, што было запачаткавана жывапісцамі ў часы ракако, знайшло працяг у светланосных краявідах імпрэсіяністаў. Нават звычайны стог сена на карціне Клода Мана выглядае пастаральна і арыстакратычна.

У беларускім мастацтве да арыстакратычнага арыстакратызму бадай ніхто не дайшоў, але былі спробы да яго наблізіцца. Найбольш яркай можна лічыць тэатральна-казачны перыяд у творчасці Рамана Заслонова. Шкада, што мастак не дасягнуў вышынні, але

сам намер варты ўхвалення і нават захаплення. Цяжка заставацца арыстакратычным артыстам, калі тон у мастацтве залюбуецца гандляркі і кухары, калі танная катлетка больш важная за шыкоўны букет, калі аправахі лічача даражэйшымі за цела... Таму я выдатна разумею мастакоў, якія адмовіліся займацца арыстакратычным арыстакратызмам.

АБЯЦАНКІ

Раман Заслонаў прыехаў з Францыі ў Беларусь, зрабіў выставу яркаколорных карцін і некалькі месяцаў купаўся ў промнях прахалоднай беларускай славы. Пра Заслонова шмат пісалі і яшчэ больш гаварылі. Некалькі разоў я сустракаў задаволенага жыццём чырвонашчокага Рамана на праспекце Незалежнасці. Там, п'ючы каву з папяровай шклянкі, ён і расказаў мне пра Ігара Бархаткова і п'янаццаць аксамітных пінжакоў: “Калі Бархаткоў пачне табе расказваць пра мае п'ятнаццаць чорных аксамітных пінжакоў, не

вер. Ігар любіць усё перабольшаць. У мяне быў адзін чорны аксамітны пінжак. Адзін! Гэты пінжак быў не толькі мой, ён быў яшчэ і бацькаў. У нас быў адзін пінжак на дваіх. На розныя ўрачыстасці я прыходзіў у бацькавым пінжаку. Цяпер Бархаткоў усім раскажа, што мая сям'я жыла багата, што ў мяне было п'ятнаццаць аксамітных пінжакоў, і ўсё дзякучы майму дзеду”.

Я паабяцаў Раману, што ўсё раскажанае Бархатковым буду цяпер правяраць і пераправяраць,

як і кажаць Анры Матыеа “Маркота караля”.

Ты можаш абурыцца... Дзе той суп, а дзе Матыеа? Такія рэчы нельга параўноўваць! Не параўноўвай — нават калі ты бачыў “Маркоту караля” ў арыгінале, у чым я сумняваюся.

Карацей, суп быў выдатны. Мая жонка, якая далучылася да нас у “Філософах”, замест супу замовіла сабе салату з буркакоў. Салата была самая звычайная, не тое што цыбульны суп.

У юнацтве я чытаў, што скульптар Радэн любіў і штодня еў цыбульны суп. Цяпер я выдатна разумею Радэна.

Пасля вячэры мы схадзілі на востраў Святога Луі. Раман спытаў: “Трыццаць гадоў таму ты мог сабе ўявіць, што цябе запрасяць пажыць і прапрацаваць у Парыж, што ты прадзееш сюды, а тут у Францыі буду жыць і працаваць я, што мя з табой будзем гуляць каля Сены і глядзець на Нотр-Дам? Мор?”

Раману я сказаў, што не мог. У маладосці, калі мы разам з ім вучыліся ў інстытуце, я і сапраўды не мог такую карціну ўявіць, але таемна спадзяваўся і верыў, што нешта падобнае са мной здарыцца, і я пакаштую ў Парыжы цыбульны суп.

СТОЛ

Раман Заслонаў два разы запар запрасіў мяне на свой “Стол”. Першы раз я прыйшоў і апануўся сярод сотні такіх жа запрошаных. Я паглядзеў на гледачоў. Навітаўся і наўсміхаўся да болю ў шчоках. Уласна выставы я ў той вечар і не пабачыў.

Другі раз на выставе было светла і прастора. Карціна з сотнямі сталаў была прыгожай, як свежыя і спрасаваныя габлюшкі. Раман завёў мяне ў кіназалу, і мы разам паглядзелі ягоны фільм “Стол”. За бясконцым сталом сядзелі розныя сучаснікі. Сядзеў сам Раман, сядзеў актёр Ігар Дзянісаў і глядзеў на аголеную натуршчыцу. Жывапісец Слава Лямачка ласкава пляснў мастакоўскай даланёю па аголеным целе. За сталом было шмат актораў і актрак. Яны елі, пілі, смяяліся, плакалі, танцавалі... Яны жылі і паміралі.

Фільм скончыўся сваім пачаткам. Фільм пайшоў на новае кола, для новых гледачоў. Гледачы віншавалі Рамана Заслонова з поспехам. Я паабяцаў, што абавязкова напішу пра два запрошэнні на выставу “Стол”. І вось — напісаў з прыемнасцю.

Адам ГЛОБУС,
мастак, літаратар

МУЗЕІ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 327 45 62.
Экспазіцыі:
■ "Мастацтва Беларусі ХІІ — ХІІІ стст.";
■ "Мастацтва Беларусі ХІХ — пач. ХХ стст.";
■ "Мастацтва Беларусі ХХ — пач. ХХІ стст.";
■ "Мастацтва Расіі ХІІІ — пач. ХХ стст.";
■ "Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы ХІ — ХХ стст.";
■ "Мастацтва краін Усходу ХІІ — ХХ стст.";
Выставы:
■ Выстава "Сусвет Язэпа Драздоўча" — да 30 снежня.
■ Выстава "Equos. Коп. Конь" — да 26 жніўня.
■ Выстава графікі Васіля Званцова "Зачараваны чудам" — да 29 ліпеня.
■ Выстава графікі і скульптуры Юліі і Алёся Шаціла "Знікае час" — да 29 ліпеня.

Філіялы музея МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І ПАЛОВЫ ХІХ ст."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а. Тэл.: 327 88 78.
Пастаянныя экспазіцыі:
■ "Інтэр'еры шляхецкай сядзібы".
■ "Жыццё і творчасць Валенціны Ваньковіча".
■ "Сядзібны партрэт ХІІІ — сяр. ХІХ стст.".
■ Выстава твораў Волгі Навіцкай "Сны аб мінулым" — да 18 ліпеня.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ў В. РАЎБІНЫ

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён. Тэл.: 507 44 69.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстава традыцыйнага мастацтва паўночных народаў Камчаткі "Амато (добры дзень), Караякі".
■ Майстар-класы па стварэнні лялек-мотанак, ткацтве паясоў

альбо саломалляцённі (на выбар) — кожную нядзелю. Пачатак а 12-й.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 327 43 22.

ТЭАТР

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ "РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІІ"

г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44.
Тэл./факс: 334 60 08.
■ 11 ліпеня — БелДым-Шоу (Аўтар праекту Віталь Каралёў).
■ 12 ліпеня — БелДым-Шоу (Аўтар праекту Віталь Каралёў).
■ 6 — "Гісторыя двух сабак" (спектакль для дзяцей і дарослых) Я. Коцеў.
■ 14 — "Добры чалавек з Сычуані" (Тэатр-студыя "Адкрытая прастора"), Рэжысёр і мастацкі кіраўнік — Данііл Філіповіч.

У МІНСКУ ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" МОЖНА НАВЫЦЬ У НАСЛІДНІХ КАРТКАХ:

- МАГАЗЫНЫ "БЕЛСАЮЗДРУК"**
- Падземны пераход ст.м. "Пятроўшчына".
 - Падземны пераход ст.м. "Плошча Перамогі".
 - Праспект Незалежнасці, 44.
 - Вуліца Валадарскага, 16.
- КІЕСКІ "БЕЛСАЮЗДРУК"**
- ст.м. "Няміга", вул. М. Багдановіча.
 - Праспект Пераможаў, 5.
 - Вуліца Рабкораўская, 17.
 - Праспект Незалежнасці, 168, В.
 - Вуліца Лабанка, 2.

Экспазіцыі:

- Абноўленая экспазіцыя "Старажытнае Беларусь".
 - "Беларусь ХІІ — ХІІІ стст. у партрэтах і геральдыцы".
 - Бестраімовая акцыя "Адзіны білет", якая дазваляе мінчанам і гасцям сталіцы наведаць музей і яго шэсць філіялаў, набыўшы ўсяго адзін білет у любым з іх.
 - Аўтарскі праект Ахрэма Белаборківа VKL3D.
 - Акцыя "Воляне п'яніна" — кожны дзень з 16.00 да 19.00.
- Выставы:
- Выстава "Беларусь: адраджэнне духоўнасці".
 - Выстава "Ад рымскага

дэнарыя да беларускага рубля".

- Выстава "Зладзейская грошы, або Гісторыя фальшываманецтва" — да 11 ліпеня.
- Выстава "Шматколеранасць татарскай нацыянальнай культуры" — да 8 ліпеня.
- Персанальная выстава Тамары Дзянісавай "Калі расквітае бэз..." — да 30 чэрвеня.
- Творчая веча на Лены Зінскі "Палосы" — 10 ліпеня, пачатак а 19. Уваход на папярэдняй рэгістрацыі на сайце.

Філіялы музея

ДОМ-МУЗЕЙ І ЗВЕЗДУ РСДРП
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а. Тэл.: 290 68 47.
■ Абноўленая экспазіцыя, прымеркаваная да 100-годдзя Кастрычніцкай рэвалюцыі (залы дапоўнены новымі прадметамі амаль з усіх фондавых калекцый музея).
■ Інтэрактыўная выстава "Займальнае астраномія. Цуды сусвету" — да 19 ліпеня.

МУЗЕЙ СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 38.
Тэл.: 327 46 11.
■ Пастаянная экспазіцыя.

МУЗЕЙ ПРЫРОДЫ І ЭКАЛОГІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 327 06 33.

Экспазіцыі:

- "Сезонныя змены".
 - "Вадаёмы і населенні прыбярэжных раслін".
 - "Хвойны тып лесу і населены змяшанага лесу".
 - "Населены ліставага і змяшанага лесу".
 - "Ахоўныя прыродныя ўчасткі, рэдкія віды жывёл".
 - Выстава "Жывыя цмокі" — да 2 жніўня.
- г. Мінск, вул. Казінца, 117 (будынак кінастудыі "Электрон").
Тэл.: +37529 123 60 53.
■ Выстава "Сафары парк" — да 31 жніўня.
■ Атракцыён "Стужачны лабірынт".
■ Атракцыён "Лазерны квэст".
г. Мінск, вул. Багдановіча, 9а.
Тэл.: 237 46 94.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ТЭАТРАЛЬНАЙ І МУЗЫЧНАЙ КУЛЬТУРЫ

г. Мінск, Музычны зав., 5.
Тэл.: 220 26 67.
Пастаянныя экспазіцыі:
■ "Вытокі тэатральнай і музычнай культуры на беларускіх землях";
■ "Музычная і тэатральная культура Беларусі ў Х — ХІХ стст.";
■ "Беларуская музычная культура ХХ ст."; "Тэатральная культура Беларусі ХХ ст.".
■ Выстава "Звычайны Чарэйнік: 5 гадоў Тэатру Генадзя Гладкова ў Мінску" — да 9 ліпеня.

ГАСЦЁЎНА УЛАДЗІСЛАВА ГАЛУБКА

г. Мінск, вул. Старавапенская, 14. Тэл.: 286 74 03.
■ Пастаянная экспазіцыя.
Майстар-класы:
■ Музейныя заняткі "Тэатральная лялька" для дзяцей 5+.
■ Інтэрактыўны музейныя заняткі "Асновы акцёрскага майстэрства" для дзяцей ад 5 да 10 гадоў.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАГА КІНО

г. Мінск, вул. Сявядлова, 4.
Тэл.: 327 10 75.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстава "Казачныя героі Беларусі. Частка 2: вяртанне" — да 22 ліпеня.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможаў, 8.
Тэл.: 327 11 66; 203 07 92.
Музей працуе: пн. — выхадны, аўт. — нядз. — ад 10-й да 18-й, сяр. — ад 12-й да 20-й.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Часовая экспазіцыя "Пётр Машэраў: яго сэрца білася для людзей" — да 13 жніўня.
■ Часовая экспазіцыя "Бітва на рэйках" да 75-годдзя аперацыі "Разйкавая вайна" — да 25 ліпеня.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19.
Тэл.: (8-01770) 2 06 60, 2 06 02; +37529 551 80 51, +37529 190 31 49.

Палацавы ансамбль

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава "Тры незвычайныя калекцыі" са збору Д.Сурскага — да 15 ліпеня.
- Выстава "Чэрць стагоддзя", прысвечаная юбілею Нацыянальнага гісторыка-культурнага музея-запаведніка "Нясвіж".
- Гістарычны квэст "Таямніцы і загадкі палаца Радзівілаў". Па папярэдняй заяўках.
- Сектар экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці Вул. Гейска, 1.
- Пастаянная экспазіцыя.
- Ратуша Вул. Савецкая, 3.
- Пастаянная экспазіцыя.
- Квэст "Выхадкі старога захавальніка". Па папярэдняй заяўках.
- Слупчая брама
- Выстава "3 імём святога Юрыя" — да 30 верасня.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць.
Тэл.: (8-01596) 2 82 91, (8-01596) 2 82 70.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Тэатрызавааная экскурсія "І зноў ажываюць паданні".
■ Экскурсія з элементамі дэгустацыі "У гасці да Пана Каханку".
■ Квэст "Таямніца двух куфраў".
■ Квэст "Белы слон".
■ Дзіцячая тэатрызавааная экскурсія "Чароўная гісторыя ў Мірскай замку".
■ Музейныя заняткі.
■ Музейная фоталяўчоўка.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.
Экспазіцыі:
■ "Якуб Колас. Жыццё і творчасць".
■ Экспазіцыя "Склеп" на сядзібе Якуба Коласа.
■ Часовая экспазіцыя "У любові да роднай зямлі".
■ Часовая экспазіцыя "Грэдзяча зоры нашых дзён" да Дня незалежнасці Рэспублікі Беларусь.
■ Тэматычныя экскурсіі і лекцыйныя заняткі.
■ Тэатрызавааная прадстаўленні паводле беларускіх народных казак.
■ Музейныя майстар-класы і заняткі.
■ Мультимедыйны комплекс "Чалавек. Асоба. Час".
■ Пешая экскурсія "Мясцінамі Коласа ў Мінску".
■ Інтэрактыўныя праграмы для сямейных наведвальнікаў, квэст-гульні "Таямніцы дома Песняра".
Акцыі:
■ "Самы лепшы дзень" (дзень нараджэння ў музеі).
■ Віншаванне ад музея, фотасесія "У дзень веселля — у музей!".
■ Музейная культурна-адукацыйная праграма "Летнія каникулы ў Дом Коласа" — да 30 жніўня.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Янкі Купалы, 4.
Тэл.: 327 78 66.
■ Пастаянная экспазіцыя "Шляхі" з праглядам роліка ў 3D-фармаце і інтэрактыўнай зонай для дзяцей "Хлопчык і лётчык", галаграфічным тэатрам.
■ Інтэрактыўны музейныя праграмы "У пошуках папараць-кветкі", "Вячоркі".
■ Выставачны праект "Сцянаграфія Мсціслава Дабужынскага" з фондаў Літоўскага музея тэатра, музыкі і кіно — да 30 ліпеня.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ГОРАДА МІНСКА

г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10. Тэл.: 321 24 30.

Філіялы Музея гісторыі горада Мінска

Гарадская МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ ТВОРАЎ

Л.Д. ШЧАМЯЛЁВА
г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10. Тэл.: 321 24 30.
Экспазіцыі:
■ "Жыццёвы і творчы шлях народнага мастака Беларусі Леаніда Шчамялёва".

■ Персанальная выстава жывапісу, графікі і керамікі Рыгора Міхайчыка "Творчая справаздача" — да 15 ліпеня.
■ Выстава дзіцячых творчых работ "Мы розныя — мы разам", прысвечаная Сусветнаму дню бежанцаў — да 30 чэрвеня.
■ Выстава фатаграфіі "Мінск пад прыцэлам" — да 16 верасня.

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ МІХАІЛА САВІЦКАГА

г. Мінск, пл. Свабоды, 15.
Тэл.: 321 24 30.
Экспазіцыі:
■ "Мастак. Грамадзянін. Герой". Прысвечаная Ганаровому грамадзяніну Г. Мінска Міхаліну Савіцкаму.
■ "Мінск губернскай. Шляхецкі побыт".
■ Выстава знакамітага літоўскага фатографа Антанаса Суткуса "Люді Літвы" — да 8 ліпеня.
■ Фотараект Ірэны Гудзеўскай "Сімвалы Беларусі. У пошуках...", прысвечаны Году малой радзімы — да 29 ліпеня.

МІНСКАЯ ГАРАДСКАЯ РАТУША

г. Мінск, пл. Свабоды, 2а.
Тэл.: 321 24 30.
Экспазіцыі:
■ "Мінск у гістарычнай прасторы. Картаграфічны кабінет".

МУЗЕЙ "ЛОШЫЦКАЯ СЯДЗІБА"

г. Мінск, праезд Чыжэўскіх, 8-2.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстава "Куфрак: на вайне і ў бальнай залі" — да 9 верасня.

ФЛГЕЛЬ ЛОШЫЦКАГА СЯДЗІБНА-ПАРКАВАГА КОМПЛЕКСУ

г. Мінск, праезд Чыжэўскіх, 10.
Тэл.: 285 18 86.
Экспазіцыі:
■ "Кола часу" — прадметы гарадской і сялянскай культуры кан. ХІХ — сяр. ХХ стст.

ЭКСПАЗІЦЫЯ "КАРЭТНАЯ"

г. Мінск, вул. Кірылы і Мяфодзія, 8. Тэл.: 321 24 30.
■ "Сні і вазок; каляска • брычка; карэта • вуфраж" (пастаянная экспазіцыя па гісторыі гужавога транспарту жыхароў Мінска ХІХ — пачатку ХХ стст.).
■ Виртуальная гульня

"Карэтны майстар".

ЭКСПАЗІЦЫЯ "МІНСКАЯ КОННАЯ ЧЫГУНКА"

г. Мінск, вул. Кірылы і Мяфодзія, 6.
■ Экспазіцыя складаецца з некалькіх раздзелаў, якія распавядаюць пра жыццё Мінска 1890 — 1920-х гг.

АРХЕАЛАГІЧНЫ МУЗЕЙ

г. Мінск, вул. Кірылы і Мяфодзія, 6. Тэл.: 321 24 30.

ЭКСПАЗІЦЫЯ "ВЫСОКАЕ М'СТА"

г. Мінск, вул. Герцэна, 2а.
Тэл.: 321 24 30.
■ Інтэрактыўны праект пра гісторыю мінскай фатаграфіі "Прытанне з Мінска" — да 26 жніўня.

Па пытаннях размяшчэння рэкламы ў газеце "Культура" звяртайцеся па тэлефоне +375 17 286 07 97 і па тэлефоне/факсе +375 17 334 57 41, альбо пішыце на электронны адрас kultura@tut.by!

ЛІДСКІ ГІСТОРЫКА-МАСТАЦКІ МУЗЕЙ

г. Ліда, вул. Перамогі, 37а.
Тэл.: (8-0154) 53 50 64.

Пастаянныя экспазіцыі:

- "Прырода Лідчыны".
 - "Сучаснае мастацтва краю" (жывапіс, графіка, скульптура, мастацкае шкло).
- Выставы:
- Выстава "Майстэрня заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі, сябра Саюза мастакоў Беларусі Уладзіміра Мурашэра".
 - "Вядзем пачатак мы ад Гедыміна...".
 - Мемарыяльны пакой Валенціны Таўла.
 - Выстава са збору А.Фішбайна "Рэчы побыту канца ХІХ — пачатку ХХ стст.".
 - Музейна-образная зала "Хрушчоўка 60-х".
 - Выстава "Вайны связаныя старонкі".
 - Выстава "Надзейны шчыт краіны".
 - Выстава "Падарожжа ў гарадскі і сельскі побыт".
 - Выстава "Жыве мая ліра нанова!"

НАВАГРУДСКІ ГІСТОРЫКА-КРАЯЗНАЎЧЫ МУЗЕЙ

г. Навагрудка, вул. Гродзенская, 2. Тэл. (8-01597) 2 14 70.

Пастаянная экспазіцыя:

- "Гісторыя Навагрудчыны са старажытных часоў да Вялікай Айчыннай вайны".
- Філатэлістычная выстава "Адам Міцкевіч і Ігнат Дамейка — слаўныя сыны Навагрудскай зямлі".
- г. Навагрудка, вул. Мінская, 64-66.
- Экспазіцыя: "Музей юрэйскага супраціўлення ў Навагрудку".

ДОМ-МУЗЕЙ АДАМА МІЦКЕВІЧА У НАВАГРУДКУ

г. Навагрудка, вул. Леніна, 1.
Тэл.: (8-01597) 2 43 40 (каса).

Пастаянная экспазіцыя:

- "Жыццё і творчасць Адама Міцкевіча".
- Пастаянныя выставы: "Свято кухні Міцкевічаў", "Малюнк сельскага жыцця", "Пан Тадэвуш" праз час і народы".

ГАЛЕРЭІ

"УНІВЕРСИТЭТ КУЛЬТУРЫ"

г. Мінск, пл. Кастрычніцкая, 1.
Тэл.: 327 26 12.
■ Выстава **ПАЛАЦ МАСТАЦТВА** г. Мінск, вул. Казлова, 3.
Тэл./факс: 290 60 10.
■ Фотавыстава "Рызомы" — аўтарскі парект Марыны Бацковай — да 29 ліпеня.

УВАГА!
ТУТ МАГЛА БЫЦЬ ВАША АФІША!

Звяртайцеся: +375 17 286 07 97
+375 17 334 57 41 (факс)
kultura@tut.by